

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор,
Шавад тира аз беҳирад рӯзгор.

ҲАҶТАНОМА АЗ 20-УМИ ИЮЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

№6 (12491)
6 феввали
соли 2025

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

▶ КАЛОМИ ПЕШВО

ҶАШНҲОИ МИЛЛИИ МО ИФОДАКУНАНДАИ ҶОЯВУ ОРМОНҲОИ ПУРАРЗИШИ БАШАРӢ МЕБОШАНД

Паёми шодбошии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба муносибати ҷашни Сада 01.02.2025

Ҳамватанони азиз!

Ҳамаи шуморо ба ифтихори фаро расидани яке аз ҷашнҳои бостонии миллати куҳанбунёду тамаддунсозамон – Сада самимона табрик мегӯям.

Бонси ифтихор аст, ки дар замони соҳибистиклолии Тоҷикистон соли 2009 ҷашни Наврӯз, яъне, Соли нави аҷлодии мо бо катъномаи Созмони Миллали Муттаҳид мақоми байналмилалӣ гирифт.

Баъдан дар таърихи 6-уми декабри соли 2023 дар иҷлосияи 18-уми ЮНЕСКО ҷашни Сада ва 4-уми декабри соли 2024 дар 19-умин ҷаласаи ин созмони бонуфуз ҷашни Меҳргон ба Феҳристи мероси фарҳангии ғайримоддии башариат ворид карда шуд.

Имрӯз ин се ҷашни миллии мо – Наврӯз, Сада ва Меҳргон бо номҳои равону зебои тоҷикии худ аз ҷониби мардуми фарҳангпарвари ҷаҳон пазируфта шудаанд ва таҷлил карда мешаванд. Зеро дар ҷашнҳои миллии мо на танҳо арзишҳои фарҳангии бостонӣ ва ниятҳои неку созандаи мардуми мо бозтоб гардидаанд, балки онҳо ифодакунандаи ғояву ормонҳои пурарзиши башарӣ низ мебошанд.

Қобили зикр аст, ки маҳз бо дарназардошти ҳамин нукта онҳо аз доираи як миллат ва як минтақа фаротар рафта, бо ташаббуси Тоҷикистон ба ҷашнҳои умумибашарӣ мубаддал гардида истодаанд. Ҳамзамон бо ин, дар кишвари мо таҷлили ҷашни Тиргон низ ба анъана табдил ёфтааст.

Яъне, ба шарофати соҳибистиклолӣ чор ҷашни миллиамон, ки дар чор фасли сол бо расму ойинҳои ба худ хос таҷлил карда мешаванд, на танҳо эҳёву оммавӣ гардиданд, балки тадриҷан дар миқёси олам низ нуфузу ʼэтироф пайдо мекунам.

Дар шароити торафт вусъат ги-

рифтани равандҳои ҷаҳоншавӣ шинохти таърихи бостонӣ, ифтихор аз фарҳангу тамаддуни ҷаҳонҳазорсолаи халқамон ва эҳёи гиромидошти бехтарин расму ойинҳои гузашта ҳудодоҳии таърихӣ ва ҳувиати миллии мардуми кишварро тақдиму тақвият мебахшад.

Ҷашни Сада аз ҷумлаи расму ойинҳои аҷлодие мебошад, ки аз даврони хеле қадим ба мо мерос монда, бо ҷашнҳои дигари миллиамон, бахусус, Наврӯзи байналмилалӣ иртиботи қавӣ дорад.

Ба ақидаи маъмул, номи ҷашни Сада аз рақами сад гирифта шуда, зеро ин мафҳум маъниҳои зиёде нухфтаанд.

Абурайхони Берунӣ дар китоби «Ат – тафҳим» сабаби «Сада» номгузорӣ шудани ин ҷашнро аз миқдори рӯзҳои то иди Наврӯз боқимонда, яъне, панҷоҳ шабу панҷоҳ рӯз шарҳ медиҳад.

Дар робита ба ин, муҳим аст таъкид намоем, ки номи ҳамаи ҷашнҳои бостонии мо дар забони модарии ширину гуворои мо реша доранд ва калимаи «сада» вожаи номи тоҷикӣ, ки аз адаби сад таркиб ёфтааст.

Ҷашни Сада аз айёми бостон то ба имрӯз ҳамроҳ бо як силсила расму ойинҳо, одоби суннат ва бовару ʼэтиқодҳо омада расидааст.

Моҳият ва асли онҳоро пирӯзии шодию сурур бар ғаму андӯх, гармо бар сармо, равшанӣ бар зулмот ва неқӣ бар бадӣ ташкил дода, гулхани фурӯзони оташ рамзи асосии ин ҷашн мебошад.

Ҷашни Сада аз омадани баҳор, омода шудани замин барои кишту кор, огоҳӣ аз анҷоми фасли сармо ва аз наздик омадани Наврӯз – Соли нави аҷлодӣ башорат медиҳад.

Панҷоҳ шабу панҷоҳ рӯз пеш аз фарорасии ҷашни Наврӯз таҷлил

гардидани Сада кишоварзони моро водор месозад, ки ба истикболи сазовори Наврӯзи ҷаҳонӣ ва киштукори баҳорӣ омодагии ҳамаҷафа бинанд.

Дар робита ба ин, инчунин, бо дарназардошти вазъи зудтағйирёбандаи ҷаҳони имрӯза, торафт боло рафтани нархи маводи ғизоӣ, гармшавии иқлим, ки обшавии пирияхҳо яке аз пайомдаҳои он буда, бонси камобиву хушксолӣ гардида истодааст, кишоварзони мамлакатро дар ин айём зарур аст, ки махсусан ба масъалаи парваршишу захираи тухмиҳои бехтарин ва ниҳолҳои серҳосил тавачҷуҳи махсус зоҳир намоёнд.

Чунонки дар Паёми навбатӣ таъкид намудам, мо бояд барои таъмини амнияти озуқаворӣ кишвар ҳар як вачаб заминро самаранок истифода карда, рушди соҳаи кишоварзиро дар заминаи дастовардҳои инноватсионӣ ба роҳ монем.

Ниёгони мо пас аз гузаронидани ҷашни Сада ба ниҳолшинонӣ ва ба тартиб овардани дарахту боғҳо машғул мешуданд.

Мардуми сарбаланди тоҷик, ки аз замони хеле қадим то кунун бунёдкору созанда мебошанд, ин анъанаи неки аҷлодиро имрӯз низ идома дода, дар сарсабу обод гардонидани Тоҷикистони маҳбубамон саҳми арзишманд мегузоранд.

Бо нияти ободиву пешрафти рӯзафзуни Тоҷикистони маҳбубамон бори дигар мардуми шарифи кишвар, бахусус, кишоварзони мамлакатро ба ифтихори ҷашни Сада самимона табрик гуфта, ба ҳар хонадони кишвар тандурустӣ, бахту саодат ва иқболи нек орзу менамоем.

Ҷашни Сада муборак бошад, ҳамватанони азиз!

www.president.tj

ДАР ИН ШУМОРА:

Сада - русуми барномарезии
миллии ҳувиати

6

Системаи иттилоотии
идоракунии маориф ва илм:
нақша ва дурнамо

8

Рушди иқтисоди рақамӣ ва
инноватсия дар замони муосир

9

Куруши Кабир - поягузори
нахустин империяи ҷаҳон

10

Амнияти миллӣ ва
иттилоотӣ

13

ТАВАҶҶУҲ

Агар хоҳед, ки аз навоҳариҳои соҳаҳои маориф ва илм огоҳ бошед, асноду ҳуҷҷатҳои соҳаро сари вақт дастрас намоед, аз дастовардҳои хонадагони тоҷик иттилоъ ёбед, маводу матолиби судмандро доир ба соҳа мутолиа намоед, ҷолибтарин нигоштаҳоро оид ба умдатарин масоили рӯз биомӯзед, пас ба саҳифаи расмӣ вазорат дар шабакаҳои иҷтимоии Facebook ва Telegram – «Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон» пайваст шавед.

QR – коди саҳифаи расмӣ Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шабакаҳои иҷтимоии Facebook ва Telegram

▶ Почтаи электронии «Омӯзгор»: p.omuzgor@maorif.tj

Телефон барои тамос: 225-81-55

**СУҲБАТ ДАР ДОИРАИ ЛОИҲАИ «МУҲИТИ
ТАЪЛИМ – АСОСИ ТАҲСИЛОТИ БОСИФАТ»**

30 январӣ соли 2025 воҳӯрии вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳим Саидзода бо мушовири байналмилалӣ, докторанти Коллеҷи Кингӣ Лондон Райгул Какабаева ва намояндагони лоиҳаи «Муҳити таълим – асоси таҳсилоти босифат» баргузор гардид. Дар рафти вохӯрӣ натиҷаҳои таҳқиқот оид ба «Таҳлили нақши ниҳодҳои марбутан соҳаи маориф оид ба арзёбии зинаи таҳсилоти умумӣ» баррасӣ шуд.

Зимни вохӯрӣ Райгул Какабаева оид ба ҷанбаҳои асосии таҳқиқот, ки дар мусоҳибаҳо бо намоёндагони ниҳодҳои калидӣ, аз қабили шуъбаи сифати таҳсилоти Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илми назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маркази миллии тестии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, раёсат ва шуъбаҳои маориф, инчунин, мактабҳо гузаронида шуда буд, маълумоти мухтасар дод.

Ҳамзамон, зикр гардид, ки таҳқиқоти дар шаҳри Душанбе, ноҳияи Рӯдакӣ ва вилояти Хатлон ба роҳ мондашуда имкон дод, ки чанбаҳои гуногуни низоми назорати сифати таҳсилот фаро гирифта шаванд.

Дар хотимаи сухан Райгул Какабаева иброд намуд, ки натиҷаҳои таҳқиқот дар рушди низоми маорифи миллий саҳми арзанда дорад. Дар он на танҳо вазифаҳои

асосӣ, балки самтҳои бартарияти тақмил додани он низ муайян карда шуд. Ҷанбаи муҳимми тадқиқот омӯзиши нақшо, усулҳо ва таҷрибаҳои институтсионалии назорати сифат буд, ки ба таъсиси низоми муассир, шаффоф ва мутобикати байналмилалӣ идоракунии маориф мусондат мекунад.

Вазирӣ маориф ва илм аз қорҳои анҷомдода изҳори сипос намуда, зикр кард, ки Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нафасозӣ ва ислохот, ки дар соҳаи маориф нигаронида шудааст, омодааст қораҳои заруриро амалӣ намояд. Ҳамзамон, омодагии кишварро барои иштирок дар таҳқиқоти муқоисавии байналмилалӣ, аз қабили PISA ва PIRLS ёдоварӣ намуданд. Боиси сарфарозист, ки кишвари мо барои ҳамгирӣ ба ҷомеаи ҷаҳонӣ саъй мекунад ва аз маълумотҳои таҳқиқотӣ барои муайян кардани масъалаҳои мушкilot дар низоми маориф истифода хоҳад кард. Дар моҳи апрели соли 2025 дар кишвар озмоиши маҳаллии арзёбии байналмилалӣ PIRLS баргузор мегардад.

Дар фарҷоми вохӯри Райгул Какабаева иброз дошт, ки Тоҷикистон на танҳо барои бартараф кардани мушкилоти имрӯза, балки барои муваффақ гардидан миёни дигар кишварҳои минтақа дар соҳаи арзёбии сифати таҳсилот иқтисодӣ назаррас дорад.

ВОХҶҮРИИ ВАЗИР БО САФИР

31-уми январӣ соли 2025 дар Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон воҳӯрии вазири маориф ва илм Раҳим Саидзода бо сафири наваъӣини ғавқулода ва мухтори Ҷумҳурии Федеративии Сомалӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (бо қароргоҳ дар шаҳри Анқара) Фатҳуддин Алӣ Муҳаммад баргузор гардид.

Вазири маориф ва илм ибраз дошт,
ки ҳамкории Ҷумҳурии Тоҷикистон бо
Ҷумҳурии Федеративии Сомалӣ дар
сатҳи хуб қарор дошта, минбаъд низ
вусъат дода мешавад.

Фатҳуддин Алӣ Муҳаммад низ дар навбати худ аз қабули гарму самимӣ изҳори ташаккур намуд ва зикр кард,

ки Ҷумҳурии Федеративии Сомалӣ ба-
роӣ ҳамакориҳои судманди тарафайн,
маҳсусан, дар самти маориф ва илм
омола аст.

Дар воҳурии мазкур масъалаҳои гуногуни саҳаи маорифи ҳарду кишвар, аз ҷумла, ба имзо расонидани Ёддошти тафохум байни Вазорати маорифи ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати маорифи Ҷумҳурии Федеративии Сомали, дар асоси созишнома сафарбар намудани донишҷӯёни Ҷумҳурии Федеративии Сомали ба Тоҷикистон барои таҳсил дар ихтисосҳои тиб, геология, муҳандисӣ ва неруҳои барқароршаванда ва ғайра мавриди баррасӣ қарор дода шуд.

НАТИЦАГИРЬ

**НИШАСТИ МАТБУОТИИ ВАЗОРАТ
БАРГУЗОР ГАРДИД**

31 январи соли 2025 нишастӣ матбуотии Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардид. Дар нишастӣ матбуотӣ вазири маориф ва илм Раҳим Саид-

маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикстон, роҳбарони марказҳои таъликии лоиҳаҳои сармоягузоришаванда дар соҳаи маориф ва 32 нафар намоёнди васоити ахбори оммаи

зода, мушовири бахши Ёрдмчии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои рушди иҷтимоӣ ва робита бо ҷомеа Масрур Абдуллозода, муовини вазири, сардорони раёсату шӯъбаҳои дастгоҳи марказии вазорат, рохбарони муассисаҳои тобӣ, сардори Сарраёсати шаҳри Душанбе, мудирони шӯъбаҳои маорифи ноҳияҳои шаҳри Душанбе, раиси Иттифоқи касбаи кормандони

дохиливу хориҷӣ иштирок наму-
данд.

Дар нишаст аз чониби 15 нафар
намоёнди ВАО 21 савол пешниҳод
гардид, ки ба ҳар кадоми он вазир
маориф ва илм, муовини вазир, сар-
дорони раёсату шуъба ва роҳбарони
муассисаҳои тобеш посухҳои му-
шаххас доданд.

**Маркази матбуоти
Вазорати маориф ва илм**

БУНЁДКОРӢ

Истаравшан: 25 иншооти таълимӣ
бо 231 синфхона сохта мешавад

Ба истикболи ҷашни 35-солагии Истиклоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шаҳри Истаравшани вилояти Сугд сохтмони 25 иншооти таълимӣ бо 231 синфхона барои 13 860 ҷойи нишаст дар ду баст ва 4 толо-ри варзишии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии рақамҳои 1, 30, 35, 37 ва 65, майдончаи варзишӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии рақамҳои 3 ва 26, ошхона дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии рақамҳои 2, 31, 37 ва 65 китобхона дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии рақамҳои 2, 55 ва 65, маҷлисоҳ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии рақамҳои 10 ва 37 идома дорад.

Дар деҳаҳои Ругунд, Яккатол, Суфиориф, Чорбоғ, Тӯтк ва маҳаллаи Имоми Аъзами шаҳри Истаравшан бо дастгирии Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилояти Сугд ва шаҳр, инчунин, бо ташаббуси сокинони маҳаллӣ бунёди биноҳои нави муассисаҳои таълимӣ идома дорад. Бо ҷунун ташаббус соли 2024 сохтмони биноҳои иловатӣ дар назди муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии рақамҳои 37, 42, 47, 62, идомати сохтмони бинои нотамоми назди муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии рақами 8, толорҳои варзишӣ дар назди муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии рақамҳои 35 ва 37, маҷлисроҳ ва ошхона дар назди муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии рақами 37, майдончаи варзишӣ дар назди муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии рақами 26 ва китобхонаю маркази инкишофи кӯдак дар назди муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии рақами 55 оғоз гардид.

Бо мақсади ҷалби бештари кӯдакон ба муассисаҳои томактабӣ дар деҳаи Яккатол аз тарафи соҳибкор Максуда Шарипова сохтмони бинои дуошёнаи муассисаи томактабии хусусӣ идома дорад, ки барои фаро гирифтани 120 кӯдак пешбинӣ гардидааст. Ҳамзамон, дар кӯдакистони рақами 4 сохтмони бинои якуруҳа бо фарогирии 20 кӯдак оғоз шудааст.

БАРАСӢ

Аз баланд бардоштани сифати таълим то таъмин бо китобҳои дарсӣ

Чаласаи сайёри ҳайати мушовараи Вазорати маориф ва илм дар минтақаи Бохтари вилояти Хатлон

1-уми феввали соли 2025 дар ноҳияи Дӯстӣ тахти раёсати вазири маориф ва илм Раҳим Саидзода чаласаи сайёри ҳайати мушовараи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардид.

таҳсилоти миёнаи умумии Вазорати маориф ва илм Шарофиддин Асоиддинзода «Оид ба вазъи иҷрои нақшаву барномаҳои таълимӣ, таъминот бо кадрҳои педагогӣ, китобҳои дарсӣ, сатҳу сифати дониши хонандагон ва

ҳои педагогӣ, ҳозиршавии омӯзгорони ҷавон ба ҷойи қор, таъмини хонандагон бо китобҳои дарсӣ ва пардохти маблағи иҷрои китобҳои дарсӣ, баланд бардоштани сифати таҳсилот, риояи санадҳои меъёрии батанзимдари рорандаи соҳа, дастгирии омӯзгорони ҷавон, омӯзиши забони давлатӣ, омӯзиши забонҳои русиву англисӣ, иштироки хонандагон дар олимпиадаҳои ҷаҳонӣ ва озмунҳои ҷумҳуриявӣ «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст», «Илм – фурӯғи маърифат», «Тоҷикистон – Ватани азизи ман» ва дастгирии омӯзгорони онҳо, риояи талаботи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», «Дар бораи тарбияи ватандӯстии шаҳрвандон», «Дар бораи масъулият барои таълиму тарбияи кӯдак» равона карда, ба масъулияти иҷрои ҳатмию саривақтии стратегия, барнома, консепсия, қа-

саи сайёр изҳори сипос намуда, баргузори чаласаи мазкурро амри зарурӣ маънидод кард. Бо назардошти ироаи таклифу пешниҳодҳои аҳли толор вобаста ба масъалаҳои баррасишуда қарорҳои дахлдор қабул гардид.

Дар охир вазири маориф ва илм иброз дошт, ки ҷиҳати босифат иҷро намудани дастури супоришҳои маорифпарваронаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳар яки мо вазифадорем, фарзандонамонро ҳононем, илму дониш, касбу ҳунар ва забон омӯзонем, аз истифодаи техникаву технологияҳои муосир бархурдор намоем, ба зиндагии мустақилона ҳама тарафа омода созем, ҳамчун шахсиятҳои худшиносу ҳудодоҳ, масъулиятшинос ва ватанпарвару заҳматдӯст ба камол расонем, дар замони ҳассоси

Дар қори чаласа аъзои ҳайати мушовара, муовини вазири маориф ва илм, сардори Сарраёсати маорифи шаҳри Душанбе, сардорон ва кормандони раёсату шӯъбаҳои дастгоҳи марказӣ ва муассисаҳои тобеи вазорат, сардори раёсати маориф, мудирони шӯъбаҳои маориф, директорони муассисаҳои таълимии шаҳру ноҳияҳои вилояти Хатлон ва дигар шахсонӣ масъул ширкат доштанд.

Нахуст вазири маориф ва илм чаласаи сайёри ҳайати мушовараи Вазорати маориф ва илмро оид ба вазъи иҷрои нақшаву барномаҳои таълимӣ, таъминот бо кадрҳои педагогӣ, китобҳои дарсӣ, сатҳу сифати дониши хонандагон ва татбиқи барномаҳои давлатӣ дар муассисаҳои таълимии шаҳру ноҳияҳои Ҷайхун, Дӯстӣ, Қубодиён, Шаҳритус, Носири Хусрав ва дар маҷмӯъ, таҳлили вазъи соҳаи маорифи минтақаи Бохтарро оғоз карда, ҳозиринро ба рӯзномаи чаласа ва масъалаҳои ҷорӣ баррасишаванда шинос намуд.

Сипас гузориши сардори раёсати

татбиқи барномаҳои давлатӣ дар муассисаҳои таълимии ноҳияҳои Ҷайхун, Дӯстӣ, Қубодиён, Шаҳритус ва Носири Хусрав вилояти Хатлон» шунда шуд.

Зимни баррасии масъалаҳо раиси чаласа таваҷҷуҳи асосиро ба масъалаҳои вазъи иҷрои нақшаву барномаҳои таълимӣ, таъминот бо кадрҳои педагогӣ, китобҳои дарсӣ, сатҳу сифати дониши хонандагон ва татбиқи барномаҳои давлатӣ дар муассисаҳои таълимӣ, баланд бардоштани мақоми омӯзгор, фароғирӣ ба зинаи таҳсилоти томактабӣ, ташкили марказҳои инкишофи кӯдак дар назди муассисаҳои таълимӣ, фароғирии пурраи хонандагон ба зинаи сеюми таҳсилот, зиёд кардани шумораи муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ, риояи талаботи ҳуҷҷатгузорӣ дар муассисаҳои таълимӣ, иштироки хонандагону омӯзгорон дар дарс, аз курсҳои тақмили ихтисос гузаштани омӯзгорон, вазъи муассисаҳои таълимӣ дар давраи зимистони соли 2025, пешниҳоди маълумоти омории дуруст оид ба норасоии кадр-

рорҳои ҳайати мушовара ва фармоишҳои вазири маориф ва илм супоришҳои қатъӣ дод.

Дар идома вобаста ба масъалаҳои баррасишуда сардори раёсати маорифи вилояти Хатлон Зиёдулло Абдуллозода баромад карда, ба гурӯҳи қорӣ Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати таваҷҷуҳ ба соҳаи маорифи вилоят ва баргузори чала-

ҷаҳонишавӣ сулҳу оромӣ, суботи сиёсӣ ва ваҳдати миллии ба қимати ҷони дахҳо ҳазор ҳамватанонамон бадастомадаро ҳифзу эҳтиёт кунем, дар шароити бесуботи ҷаҳон барои ҳимояи истиқлолу озодии давлат ва Ватани маҳбубамон ҳамеша кӯшишу талош намоем.

Маркази матбуоти
Вазорати маориф ва илм

НИШАСТИ МАТБУОТӢ

ДМТ: ТАВАҶҶУҲ БА ПАЖУҲИШҲОИ ИЛМӢ

- Соли гузашта дар донишгоҳ 94 рисолаи номзадӣ докторӣ ҳимоя шудааст, - изҳор дошт зимни нишастӣ матботӣ ректори ДМТ Эмомалӣ Насриддинзода ва афзуд, ки баланд бардоштани мақоми илми донишгоҳӣ дар сатҳи байналмилалӣ яке аз масъалаҳои асосии рушди илм дар низомӣ таҳсилоти олии касбӣ ба шумор меравад. Омӯзгорону кормандони асосии донишгоҳ, ки дар соли 2024 рисолаҳои номзадӣ докторӣ ҳимоя карданд, ба маблағи аз 20000 то 30000 сомонӣ ҳавасманд гардонда шуданд. Профессорон М. Раҳимова ва С. Раҷабзода соли гузашта дар 14-умин намоишгоҳи байналмилалӣ ихтироқкорони ҷаҳон, ки дар шаҳри Ал-Қувайт Давлати Қувайт бо иштироки намоёндогони 65 кишвари ҷаҳон баргузор шуд, ширкат намуда, сазовори медалҳои тилло ва Ҷоизаи Созмони ҷаҳонӣ молиқияти зеҳнӣ гардиданд. Ҳамчунин, ихтироқкорони донишгоҳ Муқаддас Қурбонова, Саврибеғим Ёрмамадова ва Ҷаҳонгир Давлатшоева дар Форуми ихтироқкорон дар Фаронса фаёлона иштирок намуда, са-

зовори медалҳои тилло ва нуқра гардиданд.

Соли сипаригардида 13 нафар омӯзгор бо мукофотҳои давлатӣ, аз ҷумла, унвони «Корманди шоистаи Тоҷикистон», медали «Хизмати шоиста», Ҷоизаи давлатии Ҷумҳурии Тоҷи-

кистон ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ ва Ҷоизаи давлатии Исмоили Сомонӣ барои олимони ҷавон дар соҳаи илм ва техника сазовор доништа шуданд. Устои донишгоҳ, профессор Д. Солеҳзода бо Ҷоизаи байнидавлатии «Ситораҳои Иттиҳод» дар байни

кишварҳои ИДМ кадрдонӣ гардид. Соли гузашта дар мувофиқа бо Ҳукумати Тоҷикистон дар факултети ҳуқуқшиносӣ ихтисоси «Фаёлияти ҳуқуқии муқовимат бо киберҷинояткорӣ» кушода шуд.

Натиҷаи мониторинги сифати таҳсилот аз фаёлияти шӯъбаи назорати сифати таҳсилоти донишгоҳ дар соли 2024 нишон дод, ки азҳудкунии дониш 86 фоиз ва сифати таҳсилот 34 фоизро ташкил медиҳад. Устодони донишгоҳ дар соли 2024 роҷеъ ба 43 самт, 100 масъала ва 123 мавзӯи кафедравӣ қорҳои илмӣ-таҳқиқотӣ анҷом доданд.

Ҳамчунин, ректори донишгоҳ дар хусуси дастоварду қомеъҳои устодону донишҷӯён дар озмунҳои гуногун, фаёлияти Маркази иттилоотӣ-таҳлилий, Шурои ҷамоҳангсозӣ ва ташхисии қорҳои илмӣ, китобхонаи донишгоҳ, Маркази инноватсия, Парки технологӣ, Маркази биотехнологӣ, Иститут илмӣ таҳқиқотӣ, қорҳои тарбиявӣ, равоити байналмилалӣ донишгоҳ ва ғайра маълумот дод.

Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»

Донишҷӯёни Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибқории Тоҷикистон барои табодули академӣ ба Донишгоҳи миллии Аврусиё рафтанд.

НИШАСТИ МАТБУОТӢ

ДАСТОВАРДҲО НАЗАРРАСАНД

Тавре ректори Донишгоҳи славияни Россияву Тоҷикистон Файзулло Машраб Курбоналӣ дар нишаст матбуотӣ иттилоъ дод, дар донишгоҳ соли гузашта аз рӯйи 9 самт вобаста ба 327 мавзӯи илмӣ дар 32 кафедра таҳқиқот анҷом дода шудааст. Дар давоми соли 2024 устодону омӯзгорони кафедраи химия ва биология корҳои илмӣ-таҳқиқотиро дар мавзӯи «Таҳқиқи асосҳои физикаи ҳаракатӣ ва термодинамикаи алюминий, полимерҳо ва коркарди корҳои нав барои соҳаҳои хоҷагии халқи ҷумҳурӣ» идома бахшида, соҳиби патент гардиданд. Ҳамчунин, 150 нафар устоду корманди донишгоҳ аз курсҳои гуногуни тақмили ихтисос ва бозомӯзӣ гузаштанд. Дар маҷмӯъ, аз ҷониби устодону омӯзгорон 14 монография, 28 васоити таълимӣ, 8 дастури методӣ-таълимӣ ва 13 маҷмуаи илмӣ вобаста ба мавзӯҳои гуногун таълиф ва нашр гардиданд. Аз ҷониби кормандони илмӣ, аспиранту унвонҷӯён 6 рисолаи илмӣ-ду рисолаи докторӣ ва 4 номзадӣ ҳимоя карда шуд. Донишҷӯи курси 3-и факултети ҳуқуқшиносӣ Манижа Пӯлотова дар озмуни «Хонандаи бехтарини асарҳои Пешвои миллат» бо «Ифтихорнома»-и Вазорати маориф ва илми кишвар кадрдонӣ гардид.

Дар озмуни ҷумҳуриявӣ «Забон донӣ-чаҳон донӣ» донишҷӯи донишгоҳ аз рӯйи номинатсияи «Забони русӣ» сазовори ҷойи якум, «Забони хитойӣ» соҳиби ҷойи дуюм гардиданд. Дар озмуни байналмилалӣ «Навиштани эссе ба забони хориҷӣ» пирӯзи насби донишҷӯи курси 3 Нозанин Рябуха гардид. Дар озмуни милли аз рӯйи ҳуқуқи байналмилалӣ бахшида ба ҳифзи ҳуқуқҳои гурезагон, ки онро созмони ҷамъиятии «Инсон ва адолат» ва Раёсати Олии комиссари СММ дар бораи гурезагон ташкил карда буд, донишҷӯи факултети ҳуқуқшиносӣ донишгоҳ ҷойи якумро соҳиб гардиданд. Донишҷӯи курси 4-и факултети таърих ва муносибатҳои байналмилалӣ Сайидо Шарафов дар озмуни ҷумҳуриявӣ «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» аз рӯйи номинатсияи эҷоди наср ба пирӯзӣ расид.

- Дар донишгоҳ Маркази пешгирӣ аз хатарҳои экстремизму терроризм таъсис дода шуд, - дар идомаи суҳбронияш иттилоъ дод ректори донишгоҳ. Мавсуф ҳамчунин, дар хусуси мушкилоти фаро гирифтани донишҷӯён ба ихтисоси журналистӣ, робитаҳои байналмилалӣ донишгоҳ, тарҷумаи осори бадеии адибони тоҷик ва ғайра маълумот дод.

Шодӣ РАҶАБЗОД, «Омӯзгор»

Ташкили гурӯҳи англисӣ дар донишгоҳ

30-юми январи соли равон нишаст матбуотии Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш. Шохтӯр баргузор гардид. Ректори донишгоҳ Усмон Маҳмадёрзода қайд намуд, ки дар 10 факултети донишгоҳ 4666 донишҷӯ аз рӯйи 53 ихтисос ба таҳсили рӯзона фаро гирифта шудаанд.

Дар факултети тиббӣ-ветеринарӣ гурӯҳи англисӣ таъсис ёфт. Раёсати донишгоҳ тасмим дорад, ки теъдоди ҷунин гурӯҳхоро зиёд наояд ва барои забондон гардидани устодону донишҷӯён курсҳои забонмӯзӣ ташкил намудааст.

Ҳамзамон, дар соли 2024 аз тарафи омӯзгорони донишгоҳ 19 китоби дарсӣ, 64 дастури методӣ, 8 монография, 1062 мақолаи илмӣ нашр шуданд.

Дар донишгоҳи мазкур ба масъалаи таҷрибаомӯзӣ диққати махсус дода мешавад ва донишҷӯён таҷрибаомӯзии истеҳсоли ва пешаздиломиро дар хоҷагии пешқадами ҷумҳурӣ мегузаронанд.

Ирода ТИЛАБОВА, «Омӯзгор»

КОМЁБӢ АЗ ФАЪОЛИЯТИ
ПУРСАМАР ВОБАСТА АСТ

- Соли 2024 аз рӯйи 24 ихтисос донишҷӯ қабул карда шуд, ки нисбат ба соли 2023-юм ҳашт ихтисос зиёд мебошад, - гуфт зимни нишаст матбуотӣ ректори Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон Раҳмонзода Зоир Файзалӣ. – Айни замон дар сохтори донишгоҳ ҳашт факултет, шаш идора, шуъбаи омодазӣ кадрҳои илмӣ ва илмӣ – педагогӣ, бист кафедра, чор марказ, филиали донишгоҳ дар шаҳри Исфара ва литсейи инноватсионии «Душанбе» фаъолият менамоянд.

Таъкид гардид, ки донишгоҳ бо истифода аз захира ва имкониятҳои мавҷуда ва ҳамкорҳои муштарак бо шарикони худ дар самти амалӣ намудани технологияҳои рақамӣ ва инноватсионӣ, мустаҳкам кардани базаи моддӣ – техникӣ дар раванди таълим ва идоракунии корҳои назаррасро ба анҷом расонидааст. Дар соли 2024-ум 13 нафар омӯзгор ва корманди донишгоҳ бомуваффақият рисолаҳои докторӣ ва номзодии худро дифоъ намуданд.

Бино ба таъкиди ректор, дар соли сипаришуда 3 озмоишгоҳи таҳассусӣ барои факултетҳои технология ва дизайн, телекоммуникатсия ва таълимоти касбӣ, Маркази омӯзиши сертификатсионӣ ва рушди инноватсия аз таъмири асосӣ бароварда

шуда, 50 компютери наву замонавӣ ва як қатор таҷҳизоти техникӣ дигар харидаву насб карда шуд. Ҳамчунин, барои баланд бардоштани касбияти

бо ҷойи кор таъмин гардиданд. Бештар аз дусад нафар донишҷӯи курсҳои 1 - 4 дар баробари донишомӯзӣ дар корхонаҳои тариқи 0, 5 бастаи корӣ ба шугъл

кормандону донишҷӯён ва фаро гирифтани дигар шахрвандон барои касбомӯзӣ курсҳои таълимӣ – сертификатсиониро 321 нафар хатм карда, соҳиби шаҳодатнома гардиданд.

Имрӯз дар дах корхона ба 229 донишҷӯи курсҳои 3 ва 4 аз рӯйи 18 ихтисос дарсҳои амалӣ баргузор мегарданд, ки заминаи муҳим барои гузариш ба низоми дуалии таълим фароҳам месозанд. Дар соли гузашта аз 531 нафар хатмкардаи шуъбаи рӯзона 438 нафарашон

фаро гирифта шудаанд. Миёни донишгоҳ ва корхонаҳои насосҷии «Нассочи тоҷик», «Арвис», «Пиллаи тоҷик» ва «Гарди – 2015» бо мақсади бо ҷойи кор таъмин намудани донишҷӯён шартномаҳо баста шудаанд.

Рӯзноманигорон ба дигар пахлуҳои фаъолияти донишгоҳ низ мароқ зоҳир намуда, ба саволҳои худ посухҳои қаноатбахш гирифтанд.

Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»7 СОЗИШНОМАИ
ҲАМКОРӢ

28-уми январи соли равон нишаст матбуотии Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон доир гардид. Дар нишаст ректор Даврон Сафарзода онд ба фаъолияти академия дар соли сипаригашта суҳанронӣ кард. Маълум гардид, ки дар академия 4842 нафар донишҷӯ таҳсил мекунанд, ки аз ин шумора 972 нафар тариқи бучавӣ ва 3870 нафар шартномавӣ мебошанд. Ҳайати омӯзгорон 368 нафар буда, аз ин шумора 36 нафарашон профессор ва 148 нафар номзоди илманд.

Бояд гуфт, ки дар ин давра бо мактабҳои олии хориҷи кишвар 7 созишномаи ҳамкорӣ имзо шудааст. Дар асоси шартномаҳои ҳамкорӣ 31 нафар донишҷӯ ба муассисаҳои олии касбии кишварҳои хориҷӣ фиристонида шуданд. Ҳамзамон, бо Донишгоҳи Аврусиёи ба номи Л. Н. Гумилёви Ҷумҳурии Қазоқистон дар доираи барномаи муштарак 1+1 ҳамкорӣ ба роҳ монда шудааст, ки дар заминаи он 5 нафар дар донишгоҳи мазкур магистратура хатм карданд.

Инчунин, парки технологияи академия дорои маркази забонмӯзӣ, матбаа, сеҳи дӯзандагӣ, ошхона ва меҳмонхона мебошад.

Дар нишаст матбуотии Донишгоҳи давлатии тичорати Тоҷикистон ректори муассиса Хайрулло Назарзода иброз дошт, ки донишгоҳ дорои Донишқадаи иқтисод ва савдо дар шаҳри Хучанд, литсей ва 3 факултет мебошад. Шумораи умумии донишҷӯён 4017 нафарро ташкил медиҳад, ки 2594 нафар дар шуъбаи рӯзона ва 1376 нафар ба тариқи фосилавӣ таҳсил мекунанд. Дар донишгоҳи мазкур таҳсил бо 3 забон: тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ ба роҳ монда шудааст ва 181 нафар омӯзгор,

Ҳадаф – рушди
«иқтисоди сабз»

ки аз онҳо 12 нафар доктори илм ва 83 нафар номзоди илм мебошанд, ба донишҷӯён дарс мегӯянд. Донишгоҳи давлатии тичорати Тоҷикистон бо донишгоҳҳои хориҷи кишвар ҳамкорҳои густурда дошта, айни ҳол, дар он 19 нафар донишҷӯ аз Ҷумҳурии Ўзбекистон ва Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон таҳсил менамоянд. Аз ҷониби Донишгоҳи Эгеяи Ҷумҳурии Юнон дар доираи барномаи Эразмус+ КА107 барои донишҷӯи фаъол бурсияи ҷиҳати омӯзиш дар самти иқтисодиёт дар донишгоҳи номбурда пешниҳод гардидааст.

Парки технологияи донишгоҳ курсҳои кӯтоҳмуддати таълимиро барои донишҷӯи омӯзгорон, кормандон ва мутахассисони зинаҳои гуногуни иқтисодиёт ба роҳ монда, тариқи ройгон фаъолият менамояд.

Ҳамзамон, бо мақсади рушди «иқтисоди сабз» донишгоҳ дар ҳамкорӣ бо ширкати «Тоҷикгидроэлектромонтаж» (ТГЭМ) ду нуруҳои барқии офтобӣ бо иқтидори 19 кВт сохта, ба истифода дода шудааст.

Хушеша АЗИЗОВА,
«Омӯзгор»

Маоши омӯзгорони забондон 30 дарсад баланд аст

29 январи соли равон дар Донишгоҳи техникаи Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ нишаст матбуотӣ доир гардид. Зимни суҳанронӣ ректори донишгоҳ Қудрат Давлатзода қайд намуд, ки соли 2024 52 нафар донишҷӯ ва зиёда аз 60 нафар устоду корманди донишгоҳ дар давлатҳои пешрафтаи хориҷа таъриба намуданд. 691 нафар шахрванди хориҷӣ аз кишварҳои Ўзбекистон, Афғонистон, Туркманистон, Федератсияи Россия, Қирғизистон, Чин ва Қатар дар донишгоҳ таҳсил менамоянд.

Дар зимн гуфта шуд, ки маоши омӯзгороне, ки бо забони англисӣ дарс медиҳанд, 30 дарсад аз ҳисоби маблағҳои махсуси донишгоҳи баланд бардошта шудааст.

Шаҳноза БОБОМУРОДОВА, «Омӯзгор»

Дар Тоҷикистон азнавбақайдгирии ёдгориҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ оғоз шуд.

НИШАСТИ МАТБУОТӢ

ФАЪОЛИЯТИ ДОНИШГОҲ ВУСЪАТ МЕЁБАД

Дар нишасти матбуоти Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни ректор Аҳлиддин Ибодуллозода ба рӯзнома-нигорон оид ба фаъолияти бисёрсоҳаи донишгоҳ дар нимаи дуими соли гузашта маълумот дод. Гуфта шуд, ки дар боғи «Агробиологаторий»-и донишгоҳ бинои дуошёна барои таҷрибаомӯзии донишҷӯёни факултетҳои химия, биология ва география ба истифода дода шуд, ки он дар як вақт ҳаштод нафар таҷрибаомӯзро бо ҷойи хоб ва шароити зарурии таълим таъмин менамояд. Дар баробари ин, аз ҳисоби маблағҳои махсуси донишгоҳ сохтмони бинои нави таълимии панҷошёна бо шароити хуби кор анҷом дода шуд.

Чунонки ректор иттилоъ дод, иқтисоди илмӣ донишгоҳ, иҷрои корҳои илмӣ – тадқиқотӣ ва самтҳои марбут ба илм назаррас буда, теъдоди омӯзгорони соҳибунвон рӯ ба афзоиш дорад ва 45 ҷағҳаи омӯзгорон дорои унвон ва дараҷаи илмӣ мебошанд. Дар соли сипаришуда чил нафар омӯзгор рисолаи илмӣ худро дифоъ намуданд.

Соли дуюм аст, ки дар назди донишгоҳ литсей дар равияи табиӣ – риёзӣ фаъолият менамояд ва таълим дар он бо забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ ба роҳ монда шудааст. Дар соли таҳсили равон қабули хонандагон барои синфҳои ибтидоӣ (1-4) ба роҳ монда шуда, айни замон дар ин ҷо 551 нафар дар 28 гурӯҳ ба таҳсил фаро гирифта шудаанд. Ҳамчунин, дар соҳаи донишгоҳ Маркази таълимии касбомӯзӣ дар шаҳри Норақ амал менамояд, ки 20 нафарро бо кор таъмин намудааст ва дар он бештар аз 100 нафар хонанда аз рӯйи касбу ҳунароҳои дӯзандагӣ, қаннодӣ, ошпазӣ, қолинбофӣ, ороиши мӯйю рӯй, омӯзиши кор дар компютер, кафшергарии газию барқӣ ва барққӣ таълим дода мешаванд.

Рӯзноманигорон, ҳамчунин, дар робита ба масъалаҳои ҷопи дастурҳои таълимию методӣ, корҳои илмӣю амалӣ, дастовардҳо дар соҳаи илмӣ – инноватсионӣ, ҳоҷагӣ ва монанди инҳо саволҳо дода, посухҳои муфассал гирифтанд.

Ҳотами ҲОМИД, «Омӯзгор»

ВМКБ: СИФАТИ ТАҲСИЛОТ 56,3% АСТ

Директори Институти илмҳои гуманитарии Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон ба номи академик Баҳодур Искандаров дар ВМКБ Ҳоким Қаландарӣ зимни нишасти матбуотӣ изҳор намуд, ки муассиса дар пешрафти илмҳои гуманитарӣ саҳмгузор буда, соли 2024 оид ба ҷанбаҳои ғуноғуни илмҳои мазкур 16 китоб ва 207 мақолаи илмӣ ва илмӣ – оммавӣ нашр кардаанд.

Сардори раёсати Агентии давлатии назорат дар соҳаи маориф Азорабек Мирзобеков дар нишасти матбуотӣ зикр намуд, ки соли 2024 раёсат 91 муассисаи таълимӣ ва томактабиро аз аттестатсия ва аккредитатсия гузаронидааст. Дар ин раванд 5 муассисаи таълимӣ, аз ҷумла, ду мактаби мусиқӣ барои ислоҳи камбудҳои муҳлат гирифтанд ва шартан аз аттестатсия гузаронида шуданд. Аттестатсияи мактабҳои таҳсилоти умумӣ муайян сохт, ки сифати таҳсилот 56,3 фоиз буда, дараҷаи азхудкунӣ 86,4 фоизро ташкил медиҳад.

Дар нишасти матбуотӣ сардори раёсати маорифи ВМКБ Аминҷон Мирзояқанд изҳор дошт, ки соли 2024 барои соҳаи маорифи вилоят бобарор буд. Як

дастоварди асосии сол ба Шохҷоиза мушарраф гаштани хонандаи синфи 10-и Мактаби Президентӣ барои хонандагонии болаёқат дар шаҳри Хоруғ Шаина Мабатқадамова дар озмуни «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» мебошад. Ҳамчунин, қайд гардид, ки соли 2024 зиёда аз 7 ҳазор ё худ 42 ҷағҳаи кӯдакони ҳудуди вилоят ба муассисаҳои томактабӣ ва марказҳои инкишофи кӯдакон фаро гирифта шуданд. Дар соли 2025 сохтану ба истифода додани 25 муассисаи тарбиявӣ ба нақша гирифта шудааст.

Директори филиали Донишқадаи ҷумҳуриявӣ тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф дар вилоят Раҳимдод Азизбеков иттилоъ дод, ки дар муассисаи 14 нафар корманд фаъолият дорад ва аз инҳо 6 нафар соҳибунвонанд. Тибқи нақша соли 2024 дар вилоят бояд 1300 нафар омӯзгор ба курсҳои тақмили ихтисос ҷалб мегардид, муассиса тавонист, ки барои 1354 нафар курсҳои омӯзишӣ ташкил намояд.

Ҷангибеки УЛФАТШОҲ,
«Омӯзгор»

НИШАСТИ МАТБУОТӢ

14 иншооти нав дар соҳаи маориф

Сардори раёсати сохтмони асосии вилояти Хатлон дар минтақаи Кӯлоб зимни нишасти матбуотӣ иттилоъ дод, ки сохтмонҳои бинои филиали Донишқадаи ҷумҳуриявӣ тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маорифи минтақаи Кӯлоб дар шаҳри Кӯлоб ва муассисаи таълимии №10 дар деҳаи Тудани Чамоати деҳоти Шуроободи ноҳияи Шамсиддин Шохин идома дошта, тибқи нақша соли 2026 мавриди баҳрабардорӣ қарор дода мешаванд. Дар соли 2025 ба востан раёсати сохтмони асосии вилоят дар минтақаи Кӯлоб дар соҳаи маориф 14 иншоот бунёд хоҳад шуд. Аз 21 иншооти сохташаванда дар соли 2025 10 иншоот бо фарогирии 1216 хонанда дар як баст ба истифода дода мешаванд.

Қарзҳои имтиёзнок ба омӯзгорони ҷавон

28 январи соли ҷорӣ зимни нишасти матбуотии шӯбаи минтақавии Бонки миллии Тоҷикистон дар шаҳри Кӯлоб ва баҳши №56-и «Амонатбонк» дар минтақаи Кӯлоб маълумот дода шуд, ки дар давоми 5 соли охир ба 127 омӯзгори ҷавон зиёда аз 762 ҳазор сомонӣ қарзҳои имтиёзнок дода шудааст. 96 ҳазор сомонии ин маблағҳо танҳо ба соли 2024 рост меояд, ки тибқи дарҳости шӯбаҳои маорифи шаҳру навоҳии минтақа ба 16 нафар омӯзгори ҷавон барои харидории ҷорво ва оилаҳои занбӯри асал дастрас гардидааст.

Ҳамзамон, дар нишасти матбуотӣ гуфта шуд, солҳои пеш, ки андозаи маблағи қарз 3 ҳазор сомонӣ барои 5 сол муқаррар шуда буд, ҳоло ин маблағ ба 6 ҳазор сомонӣ расонда шудааст.

Худододи ИСЛОМ, «Омӯзгор»

ОЗМУН

Дар Маркази таҳсилоти иловагии вилояти Суғд бахшида ба Солҳои рушди иқтисоди рақамӣ ва инноватсия озмуни вилоятӣ «Ихтироқкори бехтарин» бо иштироки ихтироқкорони наврас аз

суханронӣ қарданд.

Дар ҷараёни озмуни вилоятӣ «Ихтироқкори бехтарин» 70 нафар хонандаи мактабҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва аъзои маҳфилҳои марказҳои таҳсилоти иловагии шаҳру ноҳияҳои вилоят лоиҳаҳои илмӣю худро дар баҳши ихтироқкорӣ, модел ва конструксияҳо ва модели вазнини калонҳаҷм пешниҳод ва муаррифӣ намуданд. Ҷолибон бо тухфаҳо ва диплому ифтихорномаҳои раёсати маорифи вилояти Суғд қадрдонӣ қарда шуданд.

Нуъмон РАҶАБЗОДА,
«Омӯзгор»

БУНЁДКОРӢ

Ҳисор: идомаи сохтмони кӯдакитон ва се муассисаи таҳсилоти умумӣ

Дар партави дастури супоришҳои Президенти мамлакат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар шаҳри Ҳисор бо иқдоми мақо-

моти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳр дар ҳамкорӣ бо соҳибкорон дар ҳудуди Ҷамоати деҳоти Ҳисор сохтмони як

муассисаи таҳсилоти томактабӣ барои 250 кӯдак, дар ҳудуди ҷамоатҳои деҳоти Мирзо Ризо, Навобод ва дар шаҳраки Шарора се муассисаи таҳсилоти умумӣ идома дорад.

Зимни шиносонии роҳбарияти шаҳри Ҳисор бо ҷараёни корҳои сохтмонии муассисаи томактабӣ дар Ҷамоати деҳоти Ҳисор, масъулин иттилоъ доданд, ки биноҳои муассисаҳои мазкурро давоми соли 2025 ва ибтидои соли нави таҳсили 2025-2026 сохта, мавриди баҳрабардорӣ қарор медиҳанд.

ОИНИ НИЁГОН

Рабт додани ойину чашнҳо ба ҳодиса ё воқеае дар силсилаи таҷлили ойинӣ ва чашнии мардуми форсу тоҷик (ва фикр мекунам, тамоми мардуми дунё) аз воқеабинии мардум гувоҳӣ медиҳад. Дигар ин ки мардум ва дастандаркорони чашнҳои бостонӣ барои хушҳолии ва болидагии руҳию равонии ҷомеа, ҳамчунин, баҳамойӣ ва ҳамбастагии кишрҳои гуногуни иҷтимоӣ маросимоти вижа тартиб мекарданд ва аз ин тариқ ойинҳоро машруиат мебахшиданд. Бар ин асос чашну ойинҳои бостонии Наврӯз, Тиргон, Мехргон, Ялдо, Сада ва амсоли инҳо, ки барномарезҳои инсонӣ дар қиблаи мушқилоти рӯзмарраи зиндагӣ маҳсуб меёбанд, сомон ва давра ба давра интиқол ёфта, то ба замони мо расидаанд. Аз ин ҷост, ки чашну маросимоти миллию мардумӣ ифодагари хувияти милли буда, собиқии умри фарҳангу маънавият ва сиёсату ахлоқи ҷомеаро ифода мекунад. Аз ҷониби дигар, силсилачашнҳои милли ойину суннати шодистию

Ба даҳи моҳи баҳман шомгоҳон,
Ҳама ҷамъ омада пиру ҷавонон,
Бубин, ҳезум биоварда фаровон,
Азаб зебо кунанд оташ фурузон.
Дар зимн, вожаи «Сада» дар «Авас-то» ба маънии тулуъ ва гуруб ва фарозу фуруди хуршед омадааст. Ин аст, ки Сада дар баробари ҷанбаҳои ойинию маросимӣ, иҷтимоию маданӣ, фалсафӣ, ҳамчунин, ҷанбаи кайҳонӣ низ дорад ва ҳодисаи тулуъу гуруби ду ситораро ба ин мисол меоваранд.

Дуюм, Сада – дар мақоми як ҷуҷаи муҳимми стратегӣ дар роҳи мубориза алайҳи беҳувиятӣ, худбохтагӣ, ҷаҳолатписандӣ, нодонӣ, бечоранолӣ зарурат дорад. Илова бар ин, Сада дар роҳи муқовимат ва мубориза бар зидди бегонагӣ ва хирадситезӣ моро кумак мекунад.

Баланд барафрӯхтани оташ ба маънои бидуни ҷуну ҷаро ва ҷуну чанд (шакку шубҳа) чашн гирифтани чашни Сада буда, аз он ба унвони ҷуҷаи барномаи муҳимми хувиятӣ-миллӣ истифода бурдан вазифаи аф-

марзу бумро доштааст.

Абулқосим Фирдавӣ. Шохнома.
-Ҷилди нухум. Техрон: Интишороти
Корвон, 1387. –С.274)

Илова бар ин, Фирдавӣ эҳтирому арҷгузорию ниғахдорию ҳифзи ойину чашнҳои милли Наврӯзу Садаро аз мушаххасоти хувиятӣ инсонӣ талаққӣ карда, ҳамватанонро даъват кардааст, ки тавассути ҳифзу ниғахдошти чашнҳои қухани аҷлодӣ обрӯву иззати миллатро ниғахбонӣ кунанд:

Ниғаҳ дорад ойини чашни Сада,
Ҳамон фарри Наврӯзу оташкада.
(ниг.: Фасой, Мансур Расгазор.
Бахти ту пирӯз бод. //Паёми андеша.
Соли аввал, шумораи ҷаҳорум, март
1998. –с.5)

Ба ин маъно, аз тариқи ҳифзу муаррифии шоистаи аносиру абзорҳои хувиятсозии милли – Садаву Наврӯз ва Тиргону Мехргону Ялдо бо таҳҷумоти сиёсӣ фарҳангии берунӣ муқовимату мубориза бояд кард, то ин ки миллатро сикхату саломат ба сарман-

ҷумла, Садаро ташкил медиҳад. Маҳсусан, шӯҳию бозӣ ва рақсу хушнудии духтарон бо нозу ишвагарихо, ки ҳамагӣ хушҳолиро таҷассум мекунанд, Садаро минҳайси чашни матраҳи милли-дунявӣ ба намоиш меғузорад. Масалан, Ҳаким Низомӣ дар «Шарафнома» аз ойину суннат ва маросимоти ҷанбаи милли-дунявирош-таи чашнҳои қухани Наврӯзу Сада ёдовар мешавад:

Ба Наврӯзи Ҷамшеду чашни Сада,
Ки нав гаштӣ онни оташкада,
Зи ҳар сӯ арӯсони нодидашӯй,
Зи хона бурун тохтандӣ ба қӯй.
(ниг.: Ганҷавӣ, Низомӣ. Ҳамса.
Шарафнома. –Душанбе: «Адиб», 2012.
–С.127-128)

Ҳафтум, чашни Сада қабл аз ислом, дар замони исломӣ, давраи Хоразмшоҳиён ва то ҳамаи мугул миёни амирону ҳокимону мардуми одӣ таҷлил мегардид. Бузургтарин ва машҳуртарину бошукӯхтарин чашни Сада дар замони шохзодаи эронӣ, бунёдгузор ва нахустин амираи Дудмони

САДА – РУСУМИ БАРНОМАРЕЗИИ МИЛЛИЮ ХУВИЯТӢ

ҳамбастагиро ифода мекунанд.

Дар хошияи чашни Сада чанд нуктаи иҷмолиро ироа медорем:

Якум. Чашн ва ё ид вучуди фарогирӣ маънавӣ, фарҳангӣ ва отифӣ як ҳалқияту миллиятро дар пахнои зиндагии башарӣ муаррифӣ месозанд. Мунтаҳо, чашн қолаби фарҳангиест, ки ҳолати равонӣ ва фикрии ахлоқи мардумро дар макону замон ва ҷуғрофияи мушаххас таъйину таъйид мекунад.

Ба назари донишмандон, чашни Сада аз қухантарин чашнҳои гуруҳӣ ва иштироки мардуми тоҷик ва умуман, эронитабор маҳсуб меёбад. Дар шомгоҳи даҳуми баҳманмоҳ мардум ба баландии кӯҳҳо ва бомҳо баромада, оташ меафрӯхтанд ва ин суннат то имрӯз дар баъзе минтақаҳо боқӣ мондааст. Мардум дар гирди гулхан ҷамъ омада, шеър таронаҳои мекарданд ва хурдешу гармиро даъват менамуданд. Дар баъзе минтақаҳо ба ҳонишҳои садавӣ, ҳамчунин, бозӣ ва дигар намоишҳои ҷамъӣ зам мешуданд. Ба ин маъно:

Сада чашне пур аз рамзу рамӯзӣ,
Ба рағми сардиҳо оташфурузӣ,
Ба истиқболи гармӣ Садасӯзӣ,
Ба дунё бо ғазилат дидадӯзӣ,
Гуруру ҷиммату қудратбурузӣ,
Ҷари шонистарӯзӣ!

Пажӯҳишгари эронӣ Ризо Муродии Ғиёсодӣ дар матлаби ихтисосии «Чашни Сада: Чашни бузурги оташ бо хостгоҳи кайҳонӣ» бар он ишора мекунад, ки Сада дар гузашта дар густараи паҳноваре аз Осиёи Сағир (Онотоли) то устони Синкёнг (Шинчон)-и Чин таҷлил мегардидааст. Ба ин тартиб, дар миёни ҳама ақвому табор, новобаста аз аёнҳои мазоҳиб Сада чашн гирифта мешудааст ва монанди Наврӯз сарчашмаҳои таърихӣ аз он ёд кардаанд. Ризо Муродии Ғиёсодӣ ба он ишора менамояд, ки Сада бо номҳои гуногун миёни мардум маъруфият доштааст ва мардум, новобаста аз тааллуқоти миллию наҷодӣ ва динию мазҳабӣ ба чашн фаро гирифта мешуданд. Даҳуми баҳманмоҳ чихилумин рӯзи таваллуди хуршед аст ва мардум дар доираи чашни Сада чихилумин рӯзи таваллуди хуршедро таҷлил мекунанд. Ин аст, ки мардум шомгоҳ бо рӯйи даст гирифтани тадорукоти чашнӣ хушҳолна месарояд:

роди банангу сарафрои миллат аст.

Сеюм, аз сатҳи як чашну суннату маросими шодию баҳамойӣ то ба сатҳи як барномаи стратегӣ сиёсӣ мафкуравӣ боло бардоштани Сада. Дар ин замина ташаббусоти ибтикороти зиёде бояд рӯйи даст гирифт, аз ҷумла:

- ба чашни хонаводагӣ, миллию меҳанӣ ва чашни карнавалӣ табдил додани Сада ва дар ин замина ташкил кардани ғаштугузори саёҳати чашнӣ. Вежагии карнавалӣ гирифтани Сада ва сори чашнҳои милли маъноию густурдагӣ ва пахнои маданият марзӣ чашнро дорад, ҷаро аз тариқи карнавали садавӣ мардум либосҳои рангоранги идона пӯшида, бо шодию сурур хушҳоли мекунанд ва якдигарро ба созу тараби чашнӣ даъват менамоянд;

- аз тариқи ВАО ва шабакаҳои иҷтимоӣ тарғиби саросари Сада ва маросимоти чашнӣ.

Чорум, бегонагон ва душманони миллат ҳамеша бо Сада, ҷунонки бо Наврӯзу Мехргону Ялдо ҷанг эълон карда буданд, сарсахтона мубориза бурдаанд. Душманони мардуми эронитабор (мардуми тоҷик) доимо ба таври мустақим ва ғайримустақим ба ойинҳои пешинаи миллию мардумӣ, хоссаи Наврӯзу Мехргон ва Сада мубориза мебуданд. Аз назари бузургон, ба хатар афтодани чашнҳои Наврӯзу Сада маънои ба хатар мувочех гардидани сарзамин ва

зили мақсуд бирасонем.

Панҷум, ҳанӯз дар асрҳои миёна ҷиҳати аз сахнаи сиёсӣ чашнӣ ва ойинию суннатӣ берун бурдани Сада ва Наврӯз талошҳои зиёде сурат гирифтааст. Аз сӯйи дигар, бисёр мутафаккирони мо дар асрҳои миёна, мутаассифона, алайҳи чашнҳои милли бо шумули Наврӯзу Сада қиём карданд ва бо ин роҳ, ба истилоҳ, бегонасолориро ривоч доданд (ниг.: Рӯҳӣ, Муҳаммад Амин. Гулгашт дар шеър ва андешаи Ҳофиз. –Техрон, 1374. –С.34). Масалан, Муҳаммад Ғазолӣ (1058-1111) дар китоби «Кимйи саодат» зимни мункиротӣ бозорҳо ҷунин меғӯяд: «... ва шамшеру сипари ҷӯбин фурушанд барои Наврӯз ва буқи сафолӣ барои Сада ва аз ин ҷизҳо баъзе ҳаром аст, баъзе макруҳ. Аммо... он ҷӣ барои Сада ва Наврӯз фурушанд, ҷун сипар ва шамшери ҷӯбин ва буқи сафолӣ, ин дар нафси худ ҳаром нест, валекин изҳори шиори ғабргон аст, ки муҳолифи шаръ аст ва аз ин ҷиҳат нашоёд. Балки ифрот кардан дар ороштани бозор ба сабаби Наврӯз ва қатоифи бисёр кардан ва тақаллуфҳои нав сохтан барои Наврӯз нашоёд, балки Наврӯз ва Сада бояд мундарис шавад ва касе номи он набарад».

(ниг.: Ғазолӣ, Муҳаммад. Кимйи саодат. Ҷилди аввал. Ба қиёми Аҳмади Ором. –Техрон, 1333. –С.407).

Шашум, хушнудию хушҳоли ва шӯҳию бозӣ асоси чашнҳои милли, аз

Зиёриён (930-935) Мардович ибни Зиёр (890-935) соли 323 хичрӣ дар Исфаҳон баргузор гардид. Ӯ чашни бошукӯхе тартиб дод ва дар охири чашн ба дасти муҳолифонаш кушта шуд. Чашни дигаре, ки дар хошияи мардум боқӣ мондааст, таҷлили садавиест, ки дар замони Султон Масъуди Ғазавӣ (1030-1041) дар соли 430 хичрӣ доир карда шуд.

Ҳарчанд ки Сада чашни динӣ нест, зардуштиён ба он созу барғҳое илова карда, бар мабной муътақидоти ойинӣ маросимоте ҷур кардаанд. Ба ин тартиб, мубад хангоми афрӯхтани гулхани садавӣ назди гулхан меояд, бо мардум дар хушҳоли шарик мешавад, гирди оташ мегардад ва дуову авроди мазҳабӣ меҳонад. То ҳомӯш шудани оташ ва пойин рафтани гулхан мардум гирди он менишастанд, шодию нишот мекарданд, рақсу бозиҳо ташкил менамуданд, афсонаю қиссаҳо мепардохтанд ва ҳамаи тавр, хушҳоли менамуданд. Баъдан ҳокимони оташро деҳқонону кишварзон ғун дошта, ба киштзору мазрааҳо мерехтанд, ба умеди баракату серҳосилии замин.

Дар маҷмӯъ, аз тариқи анҷом додани маросиму суннатҳои Садавӣ мардум чихилумин рӯзи таваллуди нуру офтобро таҷлил мекарданд ва умеду орзуи пирӯзии рӯшанию нур бар торикию зулмотро дар қалбҳои хеш нигоҳ медоштанд. Яъне, аз даст наҷодани умеду орзу ва ҳамеша ба зиндагӣ дилгарм будан асоси моҳияти ин гуна тадорукот ва дар маҷмӯъ, чашнсозии мардуми моро ташкил медодааст.

Ҳаштум, ба таври қуллӣ, Сада чашнест, ки мардуми новобаста ба тааллуқоти қабилавӣ, қавмӣ, этникӣ, наҷодӣ, милли, динӣ, иҷтимоӣ, сиёсӣ ва рангу пӯст гирди ҳам меоварад ва онҳо даст ба дасти ҳам дода, суннату маросимро яқҳо гузаронида, хушҳоли мекунанд. Ин аст, ки Сада намои шодистӣ, ҳамбастагӣ ва ҳамшарикӣ мардум маҳсуб меёбад. Чашни Садаро мебодад то ба сатҳи як чашни фарогирӣ милли-мардумӣ ва карнавали чашнӣ боло бурд. Дар ин замина нақши зиёиёни милли, ки дар қолаби ҷомеаи маданӣ мунсаҷим шудаанд, хеле бузург аст.

Нозим НУРЗОДА,
қорманди Академияи миллии
илмҳои Тоҷикистон

БАРДОШТ

Дар Паёми Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон (28 декабри соли 2024) мақоми зан – модар баланд арзёбӣ гардид. Ин нуктаи муҳимтарини Паёми Пешвои миллат «Дар фарҳангу тамаддуни мо – тоҷикон иззату эҳтироми зан – модар ҳамеша ҷойгоҳи хос дорад» аз умқи тамаддуни қадимаи тоҷикон маншаъ мегирад, чунки ҳанӯз аз замонҳои қадим зан –

ни духтарон аз ҷониби Ҳукумати мамлакат қвотаи Президентӣ ҷудо гардидааст, ки иқдоми ниҳоят бузург ва шоистаи таҳсин мебошад. Дар 28 соли охир тавассути қвотаи Президентӣ 11 ҳазору 600 нафар духтар мактабҳои олиро тавассути қвотаи Президентӣ хатм карда, дар соҳаҳои гуногуни хоҷагии халқ фаъолият доранд.

Соҳибистиклолии кишвар на танҳо ба

Масъулиятро дучанд гардонем

модар дар фарҳанги тоҷикон нақши олиҳаи ҳаётро иҷро мекард. Хушбахтона, дар замони соҳибистиклолӣ Роҳбари давлат тавонистанд мақому нуфузи зан – модарро боз ҳам боло баранд. Аз ҷумла, мавқеи занону бонувонро дар сийёсат ва бунёди давлати миллӣ шоиста арзёбӣ карда, таъкид намуданд: «Мақому манзалати занону бонувон ва нақши онҳо дар эъмори давлати муосир ва рушди ҷомеа маҳз дар замони соҳибистиклолӣ воқеан боло рафтааст».

Барои занону модарони тоҷик имкон фароҳам омад, ки ҳатто дар фаъолияти соҳибкорӣ дар ин давра муваффақ гарданд, яъне, имрӯз беш аз 110 ҳазор бонувону занони кишвар ба фаъолияти соҳибкорӣ машғул мебошанд.

Мухимтарин масъалаи дигар дар робита ба занону модарон, соҳиби касб ва соҳибмаълумот гардидани онҳо мебошад. Агар ба кишварҳои мухталифи олам назар афканем, мебинем, ки на ҳамаи онҳо ба таври васеъ барои таҳсили духтарон имкон фароҳам меоваранд.

Боиси шукргузорӣ ва хушнудист, ки дар Тоҷикистони соҳибистиклол доир ба ин масъала санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқӣ ба тасвиб расидаанд. Имрӯз духтарон дар радиҳои писарон ба таври васеъ ба таҳсил фаро гирифта мешаванд. Дар ин самт онҳо ҳуқуқи баробар ва ҳатто бартарият доранд. Дар Паёми Пешвои миллат таъкид гардид: «Дар замони соҳибистиклолӣ зиёда аз 280 ҳазор нафар духтарон муассисаҳои таҳсилоти олиро хатм кардаанд, яъне, соҳиби маълумоти олӣ гардидаанд. Ҳоло аз 214 ҳазор нафар донишҷӯи муассисаҳои таҳсилоти олии касбии кишвар 90 ҳазор нафар ё 42 фоизро духтарон ташкил медиҳанд».

Илова бар ин, барои аз таҳсил дур намонда-

таҳсили духтарон дар дохили кишвар, балки имконият фароҳам овард, ки онҳо дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии хориҷ аз кишвар ба таҳсил фаро гирифта шаванд. Вобаста ба ин, дар Паёми Пешвои миллат таъкид гардид, ки «зиёда аз 35 ҳазор духтарону бонувон муассисаҳои таҳсилоти олии кишварҳои хориҷиро хатм карда, соҳибмаълумот шудаанд».

Ин боварӣ ва ғамхорӣ Роҳбари давлат масъулияти занону модарони тоҷикро дучанд мегардонад. Онҳоро водор месозад, ки дастро рӯйи қалб гузошта, сидқан барои халқу Ватани хеш хидмат кунанд ва азму иродаи қавӣ дошта бошанд. Хидмати софидонаи зану модари тоҷик маҳз масъулиятшиносӣ ва иҷрои рисолати ўст, зеро занҳо дар радиҳои мардон неруи бузургии ҷомеа ба шумор мераванд. Дар робита ба ин, Пешвои миллат таъкид карданд, ки «мо ба азму ирода ва масъулиятшиносии бонувону духтарони тоҷик ҳамчун неруи бузургии ҷомеа эътимоди қомил дорем ва дастгирии ҳамаҷонибаи онҳоро идома медиҳем».

Таъкиду ҳидоятҳои Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон мо-занони тоҷикро водор менамояд, ки дар тарбияи дурусти фарзандон масъулиятмонро дучанд гардонем, зеро яке аз шартҳои муҳимтарини пешрафти давлат, осоишу суботи ҷомеа ва ободии Ватан модари босаводу соҳибмаърифат мебошад, ки метавонад фарзанди хушхлоку донишманд ва худшиносу ватандӯстро тарбия кунад.

Заррина ХОҶАЗОДА,
устоди калони кафедраи молияи
Донишгоҳи байналмилалӣ
сайёҳӣ ва соҳибкорӣи Тоҷикистон

Вазифаҳо барои имрӯзу фардо

Дар Паёми навбатии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олӣ (28.12.2024) зикр шуд, ки дар панҷ соли охир маоши вазифавии кормандони соҳаҳои бучетӣ чор маротиба (солҳои 2020, 2022, 2023, 2024) дар маҷмӯъ, ба андозаи 100 фоиз зиёд карда шуд. Ин ташаббуси дилсӯзонаи Роҳбари давлат масъулияти мо-кормандони соҳаи маорифро бештар намуда, водор месозад, ки барои рушди соҳаи маорифу илм ва таълиму тарбияи насли ояндасозии миллат ва ҷавонони саодатманди диёр саҳми бузургии хешро гузошта, шогирдонро дар руҳияи ватандӯстӣ, худшиносӣ, арҷ гузоштан ба муқаддасоти миллӣ, эҳтиром ба анъанаҳои гузаштагонии хеш, ҷимояи манфиатҳои миллӣ ва омӯзиши забонҳои хориҷӣ ҳидоят намоем.

Суҳанони Пешвои миллат дар бораи мақоми омӯзгор ва насли наврас роҳнамои беназир ва ҳидоятгар барои ҳамаи кишрҳои ҷомеа мебошанд. Илова бар ин, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми худ ба Парлумони кишвар ҷиҳати вусъат бахшидан ба равандҳои инноватсионӣ ва истифодаи ҳамаҷонибаи имконоти технологияҳои рақамӣ дар иқтисодиёт пешниҳод намуданд, ки солҳои 2025-2030 «Солҳои рушди иқтисодӣ рақамӣ ва инноватсия» эълон карда шаванд.

Ҳамзамон, Роҳбари давлат дар низомии таълимии муассисаҳои тамоми зинаҳои таҳсилоти касбӣ равияи омода кардани барномасозӣ ва дигар ихтисосҳои зарурӣ барои рушди иқтисодиро муҳим шумурданд. Дар заминаи таҳлили Паёмҳои Сарвари давлат маълум мегардад, ки вазифаи ҳар як фарди ҷомеа, пеш аз ҳама, тарбияи эҳсоси ватандӯстӣ ва ифтихори миллӣ ба ҳисоб меравад.

Оистамоҳ ҒОИБОВА,
омӯзгори биологияи МТМУ №104-и ноҳияи Шохмансур

ЗАБОНОМУЗӢ

Муҳовараи мухтасари забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ

(Барои омӯзгорону хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ (синфҳои 5-11), устодону донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти миёнаи махсус, олии касбӣ ва кормандони соҳаи маориф ва илм)

Тоҷикӣ	Русӣ	Англисӣ	Ово-навишт
ДАР ТАРАБХОНА – В РЕСТОРАНЕ – AT THE RESTAURANT			
Ман питзо хӯрдан мехостам.	Я бы хотел пиццу.	I'd like pizza.	[aɪ'd laɪk 'pi:tʃə]
Лутфан, намакро ба ман диҳед!	Передайте мне, пожалуйста, соль!	Pass me the salt please!	[pɑ:s mi: ðə sɔ:lt pli:z]
Шумо дар нахорӣ чӣ меҳӯред?	Что вы едите на завтрак?	What do you have for breakfast?	[wɒt du: hæv fə:'brekfəst]
Ман дар нахорӣ тухмбирён меҳӯрам.	На завтрак я ем яичницу.	I eat fried eggs for breakfast.	[aɪ i:t fraɪd egz fə:'brekfəst.]
Ман шир ё чой менӯшам.	Я пью молоко или чай.	I drink milk or tea.	[aɪ drɪŋk mi:lk]
Ман гӯштро дӯст медорам.	Я люблю мясо.	I like meat.	[aɪ laɪk mi:t]
Ман мохиро дӯст намедорам.	Я не люблю рыбу.	I don't like fish.	[aɪ dɒn't laɪk fɪʃ]
МАКТАБ – ШКОЛА – SCHOOL			
Ин мактаб аст.	Это школа.	This is a school.	[ðɪs ɪz ə sku:l]
Ин мактаби мост.	Это наша школа.	It is our school.	[ɪt ɪz 'aʊə sku:l.]
Шумо ба мактаб меравед?	Вы идёте в школу?	Do you go to school?	[du: 'ju: 'gəʊ 'tu sku:l]
Бале, ман ба мактаб меравам.	Да я иду в школу.	Yes, I go to school.	[ˈjes 'aɪ 'gəʊ 'tu sku:l]
Ман талабаи синфи ... мактаби миёна ҳастам.	Я ученик класса средней школы.	I am a pupil of the ... form of the secondary school.	[ˈaɪ 'eɪ'em eɪ 'pju:pɪl 'ɒv ðə... 'fɔ:rm 'ɒv ðə 'sekəndəri sku:l]
Мактаби мо дар кӯчаи Рӯдакӣ ҷойгир аст.	Наша школа находится на улице Рудаки.	Our school is located at Rudaki Street.	[ˈaʊə sku:l ɪz ləʊ'keɪtɪd æt rudaki stri:t]
Мактаб дар маркази шаҳр воқеъ аст.	Школа находится в центре города.	The school is in the center of the city.	[ðə sku:l ɪz ɪn ðə 'sentə ɒv ðə 'sɪtɪ]
Хонаи мо аз мактаб дур нест.	Наш дом находится недалеко от школы.	Our house is not far from the school.	[ˈaʊə haʊs ɪz nɒt fɑ: frəm ðə sku:l]
Ман ба мактаб бо автобус меравам.	Я не езжу в школу на автобусе.	I don't go to school by bus.	[aɪ dɒn't gəʊ tu: sku:l baɪ bʌs]
Ман ба мактаб пиёда меравам.	Я хожу в школу пешком.	I go to school on foot.	[aɪ gəʊ tu: sku:l ɒn fʊt]
Ман пагоҳирузӣ ба мактаб меравам.	Я иду в школу утром.	I go to school in the morning.	[aɪ gəʊ tu: sku:l ɪn ðə 'mɔ:nɪŋ]
Ҳохари ман нисфироузи ба мактаб меравад.	Моя сестра идёт в школу в полдень.	My sister goes to school in the afternoon.	[maɪ 'sɪstə gəʊz tu: sku:l ɪn ðə ɑ:ftə'nu:n]
Ман пагоҳирузӣ дарс меҳонам.	У меня уроки утром.	I have lessons in the morning.	[aɪ hæv lesnz ɪn ðə 'mɔ:nɪŋ]
Ӯ нисфироузи дарс меҳонад.	У неё уроки в полдень.	She has lessons in the afternoon.	[ʃi: hæz lesnz ɪn ði:ɑ:ftə'nu:n]
Ман ҳамроҳи дӯстам ба мактаб меравам.	Я иду в школу со своим другом.	I go to school with my friend.	[aɪ gəʊ tu: sku:l wɪð maɪ frend]
Ӯ ҳамроҳи дӯсти худ ба мактаб меравад.	Он идёт в школу со своим другом.	He goes to school with his friend.	[hi: gəʊz tu: sku:l wɪð hɪz frend]

(Давом дорад)

Дар Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш. Шохтемур озмоишгоҳи соҳавии илмӣ-таълимӣ ба истифода дода шуд.

РАҚАМИКУНОНИИ СОҲАИ МАОРИФ

Дар замони соҳибистиклолӣ соҳаи маориф рушду тақомул ёфта, тадричан ба низоми таълими ҷаҳонӣ мутобик гардонида мешавад. Яке аз масъалаҳои муҳим, ки дар назди масъулин қарор дорад, рақамикунонии соҳаи маориф ба ҳисоб меравад. Ба ин маънӣ, дар соҳаи маориф ҷиҳати зуд дастрас намудани иттилоот ва ба таври муттасил пешниҳод намудани маълумот тавассути технологияи муосир қорҳои зиёде анҷом дода шудааст.

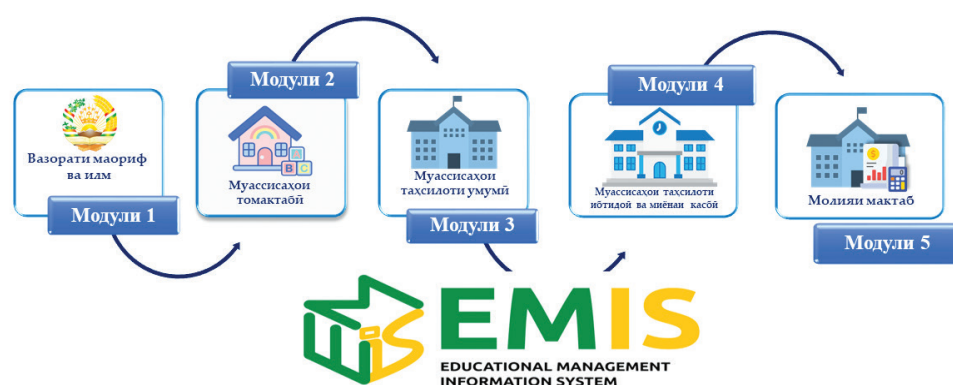
Дар ин радиё амалӣ намудани Системаи иттилоотии идоракунии маориф ва илм (EMIS) аз муҳимтарин қорҳо ба ҳисоб меравад. Системаи мазкур дар аксар кишварҳои дунё амал намудаду натиҷаҳои хубро ба бор овардааст. Системаи иттилоотии идоракунии маориф ва илм платформаест, ки ба муассисаҳои таълимӣ имкон медиҳад, то маълумотро аз як марказ идора кунанд. Дар системаи мазкур иттилоот ҷамъоварӣ, ҳамгирӣ, қорқард, нигоҳдорӣ ва тақсимот мешавад.

Аз ин ҷост, ки дар «Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030» таъкид шудааст: «Таъсиси портали онлайнӣ ё низоми идоракунии иттилоот ҳамаи муассисаҳои таълимиро бо шӯъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳо, раёсатҳои маорифи шаҳру

диди он қорқард намудааст, ки он ба таври онлайнӣ фаъолият менамояд. Директори Маркази ҷумҳуриявии технологияи инноватсионӣ ва коммуникатсияи назди Вазорати маориф ва илм Комрон Муҳаммадраҷабзода ибтидо дошт, ки системаи навшуда нисбат ба низоми амалкунанда як қатор бартариҳо дошта, на танҳо маълумоти омориро ҷамъоварӣ менамояд, балки раванди таҳлил ва идоракунии онро ҳам дар назар дорад. Ҳамзамон, дар низоми нави фаъолиятҳо ва вазифаҳо, ки то ҳол дар низоми амалкунанда мавҷуд нестанд, ҳамроҳ қарда шудаанд.

Ҳамин тариқ, системаи мазкур аз 5 модули иборат мебошад:

1. Модули «Вазорати маориф ва илм»;
2. Модули «Муассисаҳои томактабӣ»;

онҳо мебошад. Тавассути ин барнома волидон метавонанд вазифаҳои хонагии фарзандонашонро аз фанҳои таълимӣ, супоришҳои омӯзгорон ва дигар маълумоти зарурӣ, ки аз маъмурияти муассисаи таълимӣ мерасад, бо паём ба телефон дастрас намоянд. Ин барнома воситаи муассири иртиботи байни волидон ва муассисаҳои таълимӣ буда, дар рушди таҳсилоти фарзандон нақши муҳим мебошад.

Бо мақсади гузаронидани озмоиши системаи нави қорҳои амалӣ дар шаҳру ноҳияҳои Турсунзода, Темурмалик, Ваҳдат ва Ҳисор то ҳол идорадоранд. Дар ин муддат ҷиҳати роҳандозии системаи иттилоотӣ 72 раёсату шӯъбаи маорифи шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурий ва 174 муассисаи таълимӣ ду минтақа - шаҳри Турсунзода ва ноҳияи Темурмалик бо таҷҳизоти зарурӣ, аз ҷумла, моноблок ва дигар таҷҳизоти рақамӣ таъмин қарда шудаанд.

Бояд таъкид кард, ки амалӣ гардидани тадбирҳои мазкур ба рақамикунонии соҳаи таҳсилот тақдирӣ бахшида, дар қорӣ гардидани низоми муосири иттилоотӣ дар муассисаҳои

то маълумотро рақамӣ ва бехатар нигоҳ доранд. Ин равиши мутамакказ дастрасии осонро ба иттилоот хангоми зарурат таъмин намуда, вақтро сарфа мекунад.

2. Беҳтар қардани қабули қарорҳо
EMIS ба маъмури маориф тавассути пешниҳоди маълумот дар вақти воқеӣ дар бораи ҷанбаҳои гуногуни таълим қувват мебахшад. Он имкон медиҳад, ки дар асоси маълумот қарор қабул қарда шавад, таҳлил ва ҳисоботро дар бораи фаъолияти муассисалин, иштирок, тамоюлҳои бақайдгирӣ ва истифодаи захираҳо пешниҳод намояд. Ин ба маъмури имкон медиҳад, ки самтҳои беҳбуд бахшидани сатҳи сифати таълимро муайян, ҳаҷолати мақсаднокро амалӣ намоянд ва барои беҳтар қардани натиҷаҳои омӯзиш қарорҳои огоҳона қабул кунанд.

3. Мусоидат ба гузаронидани имтиҳонҳо

Дар гузаронидани идоракунии имтиҳонҳо EMIS нақши муҳим мебошад. Ин имтиҳонҳо дониш, малака ва фаҳмиши барномаи таълимӣ муҳасилиро арзёбӣ мекунад. Системаи зикршуда ташкили ҷадвалҳои имти-

СИСТЕМАИ ИТТИЛООТИИ ИДОРАКУНИИ МАОРИФ ВА ИЛМ: НАҚША ВА ДУРНАМО

вилоятҳо ва Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади идоракунии, инчунин, мубодилаи таҷриба ва амалияи пешқадам пайваст мекунад. Дар Концепсияи системаи иттилоотии идораи соҳаи маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон қайд шудааст, ки «системаи иттилоотии идораи соҳаи маориф (СИИМ) системаи ба таври расмӣ, тибқи нақшаи муайян сохташаванда ва идорашавандаи гирдоварӣ, қорқард, муҳофизат, гирифтани (аз манбаи маълумот) ва паҳн қардани маълумот ва иттилоот, зарурати дастгирии фаъолияти асосӣ ва силсилаи қорҳои роҳбарони маориф ва ашхоси қабулкунандаи қарор дар Вазорати маориф ва илм, шӯъбаҳои минтақавии маориф, мактабҳо ва ҷамъиятҳо мебошад. Ин силсилаҳои қорӣ амалҳои зайро дар бар мегиранд, аммо бо ин маҳдуд намешаванд: роҳбарии маъмури, банақшагирӣ, додани баҳои дохилӣ ва берунӣ ба иҷрои лоиҳаҳо ва барномаҳо, тадқиқи таҳлили сиёсат ва раванди қабули қарорҳо».

Системаи иттилоотии идоракунии маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон (EMIS) аз ҷумлаи тадбирҳои мазкур ба тарзи замонӣ ҷамъоварӣ ва қорқард маълумоти оморӣ соҳаи маориф ва илми ҷумҳурий буда, дар таъмини иттилоотии раванди идоракунии соҳаи маориф ва илм нақши қалбӣ дорад. Аз ин рӯ, Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳамкорӣ бо шарикони рушд Системаи иттилоотии идоракунии маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон (EMIS)-ро бо роҳи таҷ-

3. Модули «Муассисаҳои таҳсилоти умумӣ»;

4. Модули «Муассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ»;

5. Модули «Молияи мактаб».

Ҳамчунин, система дорои функцияҳои зерин мебошад: пешбурди маълумот оид ба ҳар як муассисаи таълимӣ, банақшагирии раванди таълим, таҳияи ҷадвали дарсҳо ва ҷадвали баргузори ҷорабинҳо, роҳандозии журнали синфӣ электронӣ ва рӯномаи электронӣ, баҳисобгирии хонандагон ва волидонҳои онҳо; баҳисобгирии қадри кормандон, ташаққули раванди донишомӯзии хонандагон, пешбурди парвандаи шахсии хонандагон ва омӯзгорон, почтаи электронии корпоративӣ, лавҳаи эълонҳо, ташаққули худкори ҳисоботи таҳлилий ва оморӣ дар ҳамаи сатҳҳо, идоракунии соҳаи маориф дар асоси иттилоот дар ҳамаи сатҳҳо, идоракунии молиявӣ дар ҳамаи сатҳҳо.

Қайд қардан бамаврид аст, ки замиаи мобилии барнома низ таҳия шудааст. Барномаи «maktabd» хизматрасонии электронӣ мебошад, ки тавассути он волидон хонандагон муассисаҳои таълимӣ аз ахлоқи рафтор ва пешрафти донишомӯзии фарзандони худ бо истифода аз воситаҳои иттилоотиву коммуникатсионии муосир ва гирифтани паёмҳо ба телефонҳои ҳамроҳ ба таври доимӣ боҳабар мешаванд. Ин барнома, ҳамчунин, шомили унсурҳои муҳталифи иттилоотӣ, аз ҷумла, журнал ва рӯномаи электронӣ, ҷадвали дарсҳои асосӣ ва иловагӣ, назорати давомоти хонандагон ва мониторинги сатҳи дониши

таълимӣ мусоидати бештар менамояд.

Бо мақсади баланд бардоштани самаранокии идоракунии муассисаҳои таълимӣ пас аз омӯзишҳои амалӣ оид ба Системаи иттилоотии идоракунии маориф ва илм (EMIS) дар шаҳрҳои Турсунзода, Ҳисор ва Ваҳдат мониторинги сифати қорҳо гузаронида шуд, ки ҳадафи асосии он таҳлили таълиқи система ва муайян қардани самаранокии он буд.

Мониторинг нишон дод, ки истифодаи EMIS дар муассисаҳо раванди идоракунии ба таври назаррас беҳтар гардонидаст ва маълумот доир ба хонандагон ба таври электронӣ ворид қарда шуда, назорати фаъолияти онҳо бо истифодаи функцияҳои махсус роҳандозӣ гардидаст. Шаффофияти ҳуҷҷатгузорӣ ва оморасозии ҳисоботи таҳлилий яке аз муҳимтарин дастовардҳои ин система мебошад, ки вақти кормандонро сарфа намуда, дақиқии маълумотро таъмин мекунад.

Мусаллам аст, ки маориф дар ташаққули ояндаи одамон ва ҷомеа нақши қалбӣ дорад. Барои таъмини идоракунии самаранокии он муассисаҳои таълимӣ маълумоти дақиқ ва мукамалро талаб мекунад. Аз ин рӯ, нақши EMIS дар идоракунии маорифи бозор мебошад ва он метавонад раванди таълимро тақмил бахшида, ба баланд гардидани сатҳи сифати таълим мусоидат кунад.

1. Идоракунии осони маълумот

EMIS ҷамъоварӣ ва нигоҳдории маълумоти васеи таълимро осон мекунад. Он зарурати истифода аз қоғаз ва навиштани дастиро аз байн мебарад ва ба муассисаҳо имкон медиҳад,

ҳанго, бақайдгирии толибилмон, тақсими марказҳои имтиҳонҳо ва саривақт паҳн қардани маълумоти марбут ба имтиҳонҳо осон мекунад. EMIS идоракунии мунтазами имтиҳонҳо, сабти дақиқ ва натиҷаи ҳолҳои имтиҳонҳо таъмин мекунад.

4. Муайян намудани мониторинг

EMIS ба муассисаҳои таълимӣ имкон медиҳад, ки фаъолияти муҳасилиро самаранок назорат ва арзёбӣ кунанд. Он пешрафти таълимро пайгирӣ ва самтҳои муайян мекунад, ки дар онҳо муҳасилин ба мушқилот дучор омадаанд.

5. Баланд бардоштани масъулият

EMIS ба шаффофият ва ҳисоботдиҳӣ дар системаи маориф мусоидат мекунад. Он ба ҷонибҳои манфиатдор – волидайн, муаллимон ва масъулини роҳбарон имкон медиҳад, ки ба маълумоти дақиқ дастрасӣ пайдо намоянд.

Хулоса

Дар ҷаҳони муосир, ки дар ҳама соҳаҳо нақши технология бештар гардидааст, аз он соҳаи маориф истисно нест. Ҷун дар соҳаи маориф маълумот фаровон аст, истифодаи имконоти EMIS муҳиму судманд мебошад. Системаи самаранокии иттилоотии идоракунии таълим ба муассисаҳои таълимӣ имкон медиҳад, ки маълумотро барои боз ҳам тақмил бахшидани фаъолият ҷамъоварӣ, таҳлил ва истифода кунанд. EMIS ба маъмури, муаллимон ва падару модарон имкон медиҳад, ки қарорҳои огоҳона қабул, қарағи дарсро дуруст арзёбӣ ва натиҷаҳои омӯзишро беҳтар намоянд.

Насриддин ОХУНЗОДА,
«Омӯзгор»

ДАР ҲОШИЯИ ПАЁМ

РУШДИ ИҚТИСОДИ РАҚАМӢ ВА ИННОВАТСИЯ ДАР ЗАМОНИ МУОСИР

Иқтисоди рақамӣ ва рушди он имрӯз дар ҷаҳон давраи навро фаро мегирад, ки ба инкишофи техникаю технология алоқаманд мебошад. Яке аз моделҳои нави иқтисодӣ иқтисоди рақамӣ ба шумор рафта, барои ташаккул ва рушди муносибатҳои иқтисодӣ муолиҷаи аҳамияти калон дорад.

Дар шароити кунунӣ гузаштани тамоми соҳаҳои ҳаёти иҷтимоию иқтисодии ҷумҳурӣ ба иқтисоди рақамӣ ва технологияҳои муосири иттилоотию коммуникатсионӣ саривақтӣ буда, ба пешгирӣ намудани омилҳои коррупсионӣ мусоидат мекунад. Давоми чанд соли охир рушд бахшидани иқтисоди рақамӣ ба яке аз ҳадафҳои муҳими Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таъин гардидааст. Таҷрибаи кишварҳои пешрафта моро водор мекунад, ки бо рушди технологияи рақамӣ ва инноватсия дар бехбудбахшии соҳаҳои дигари ҳаёти ҷамъиятӣ саҳм гузошта метавонем.

Ҳамин аст, ки дар Паёми наватбӣ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон (28 декабри соли 2024) ба ин масъала таваҷҷуҳи махсус зоҳир намуда, таъкид намуданд, ки бояд дар панҷсолаи минбаъда ҷиҳати пешбурди иқтисоди рақамӣ ба самтҳои зерин диққати аввалиндараҷа дода шавад:

1. Тақмили фаврии заминаҳои ҳуқуқӣ ва қабули санадҳои дахлдор дар самти гузариш ба иқтисоди рақамӣ;

2. То шабақаҳои панҷ – ҷӣ (5G) инкишоф додани инфрасохтори рақамӣ, рушди марказҳои коркарди маълумот, таъсиси маҳзани мукаммали миллии маълумот;

3. Рақамикунонии пурраи хизматрасониҳои давлатӣ ва ташкили маҳзани ягонаи хизматрасониҳои давлатӣ;

4. Рушди сармояи инсонӣ бо роҳи омӯзиш ва бозомӯзии кадрҳо доир ба технологияҳои иттилоотӣ дар дохил ва хориҷи кишвар ва баланд бардоштани маърифати истифодаи технологияҳои рақамӣ;

5. Истифодаи васеи зехни сунъӣ дар пешниҳоди хизматрасониҳо ва низомии бақайдгирии давлатӣ;

6. Андешидани ҷораҳо дар самти таъмин намудани амнияти киберии

маҳзани маълумот;

7. Ташаккул додани соҳибкории рақамӣ ва рушди савдои электронӣ.

Инчунин, пешниҳод гардид, ки дар низомии таълимии муассисаҳои таълими зинаҳои таҳсилоти касбӣ равиҳои омода кардани барномасозон ва дигар ихтисосҳои зарурӣ барои рушди иқтисоди рақамӣ ва барномасозӣ ҷо-

рӣ карда шавад.

Сарвари давлат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар робита ба ин масъала пешниҳод намуданд, ки дар заминаи Донишқадаи технология ва менеҷменти инноватсионии шаҳри Кӯлоб Донишгоҳи инноватсия ва технологияҳои рақамӣ таъсис дода шавад.

Бо ноил гардидан ба чунин ҳадафҳои созанда ва ба ин васила, рушд бахшидан ба иқтисоди миллии пешниҳод намуданд, ки солҳои 2025 – 2030 «Солҳои рушди иқтисоди рақамӣ ва инноватсия» эълон карда шавад.

Аз гуфтаҳои боло бармеояд, ки ҷиҳати амалигардонии самтҳои дар Паёми наватбӣ пешниҳодгардида ва рушди рақамикунонӣ моро зарур аст, ки аз имконоти мавҷуда истифода бурда, дар низомии таълимии муассисаҳои таълими таҳсилоти касбӣ равиҳои омода кардани барномасозон ва дигар ихтисосҳои зарурӣ барои рушди иқтисоди рақамӣ ва барномасозиро ҷорӣ намоем. Зеро ташкили

технологияҳои рақамии ватанӣ имконоти нави рушди иқтисодиётро фароҳам оварда, боиси пешрафти соҳаҳои иқтисодӣ-иҷтимоии кишвар мегардад.

Ин аст, ки имрӯзҳо Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни фаъолияти байналмилалӣ густурдaro пеш гирифта, айни замон бо 122 муассисаи

илмӣ ва таълимии давлатҳои хориҷӣ дуру наздик шартномаҳои ҳамкорӣ ба имзо расонидааст.

Дар давоми соли 2024 донишгоҳ шартномаи дутарафаи ҳамкориро бо 16 муассисаи таҳсилоти олии касбии хориҷи кишвар дар самти барномаи табодули омӯзгорону донишҷӯён, таҳияи барномаҳои таълимӣ, гузаронидани тадқиқотҳои муштараки илмӣ, курсҳои тақмили ихтисос, мубодилаи олимони аспирантон, донишҷӯёну магистрон, таҳияи мавод ва лоиҳаҳои илмӣ, ба курси забномӯзи равон кардани донишҷӯён ва омӯзгорон ба имзо расонид, ки ин аз қабилҳои донишгоҳҳои олии Ҷумҳурии Беларус, Ҷумҳурии Халқии Хитой, Ҷумҳурии Ўзбекистон ва Ҷумҳурии Молдова мебошанд.

Рақамикунонии иқтисодиёт бо автоматикунунии амалиёти иқтисодӣ-муолиҷавӣ ва истеҳсолоти алоқамандии зич дошта, тавассути барномасозии компютерӣ ва расонаҳои интернетӣ амалӣ карда шуда, имкон медиҳад, ки

арзиши аслии молу маҳсулот паст ва мониторингҳои арзёбии сатҳ ва сифати онҳо гузаронида шаванд. Инчунин, самаранокии онҳо таъмин ва таҳлили муқоисаҳои саривақтӣ ва ҳулосаи натиҷагирӣ пешниҳод карда шаванд.

Тақия ба донишҳои наво ва азхуд кардани технологияҳои муосир, рушд додани хизматрасонии интернетӣ барои рушди минбаъдаи фаъолияти иқтисодии кишвар ва баланд бардоштани сифати аҳолии заминаи устувор мегузорад.

Маврид ба зикр аст, ки Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ҳамзамон, вобаста ба рушди инноватсия ба ҷавонони кишвар тақия намуда, қайд намуданд: «...ҷавонони ватандӯсти мо минбаъд низ бо илму донишҳои замонавӣ, касбу ҳунарҳои муосир ва саъю талоши навҷӯнаи худ барои рушди илму инноватсия ва боз ҳам таҳким ёфтани нуфузи кишварамон дар арсаи байналмилалӣ саҳми арзишманд мегузоранд».

Ин аст, ки донишҷӯёни донишгоҳи мо ҳамасола дар озмунҳои ҷумҳуриявӣ, аз ҷумла, озмуни ҷумҳуриявӣ «Илм – фуруғи маърифат» фаъолони иштирок намуда, бо пешниҳоди ихтирооти худ сазовори ҷойҳои намоён мегарданд. Масалан, дар соли 2024 Соҳибназарзода Шамсиддин, донишҷӯи курси 3-юми факултети технология бо пешниҳоди ихтирооти худ бо номи «Мошинаи аэроамбифия» дар даври ҷумҳуриявӣ озмуни «Илм – фуруғи маърифат» сазовори ҷойи сеюм гардид.

Рушди инноватсияи имрӯз аз ҳар як нафар, бахусус, аз омӯзгорони мактабҳои оливи таҳсилоти умумӣ тақозо мекунад, ки донандаи хуби касбу соҳаи худ бошанд ва аз технологияҳои инноватсионӣ самаранок истифода бурда, шогирдонро бо соҳту таркиб ва истифодаи ин технологияҳо ошно созанд ва дар ихтироъкориву навоарӣ ба онҳо дастӣ кумак дароз намојанд.

Бобоҷон ҲАМИДОВ,
сармутахассиси раёсати илм ва инноватсияи ДДОТ
ба номи Садриддин Айни

КОНФЕРЕНСИЯ

Сифати омӯзиши забонҳо ва роҳҳои бехтар гардондани он

Чанде қабл дар Академияи таҳсилоти Тоҷикистон конференсияи байналмилалӣ дар мавзӯи «Баландбардории сифати омӯзиши забонҳо дар заминаи муносибати коммуникативӣ ва босалоҳият ба таълим» баргузор гардид. Президенти АТТ Шодӣ Сафаров дар хусуси омӯзиши густурдаи забонҳои хориҷӣ дар муассисаҳои таълимии ҷумҳурӣ дар партави Паёми наватбӣи Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳарф зада, иброз дошт, ки аз ҷониби кормандони Академияи таҳсилоти Тоҷикистон дар ин масъала корҳои зиёде анҷом дода шудаанд. Аз ҷумла, гурӯҳи корӣ дар таҳияи таълифи барномаҳои таълимӣ ва китобҳои дарсии ба истилоҳ «насли наво», яъне, «Забони русӣ» ва «Забони англисӣ» дар ҳамкорӣ бо ҳамтоёни худ аз Федератсияи Россия саҳм гузоштанд. Аз синфи 2 то 11 китоби «Забони русӣ» барои таълимгоҳҳои, ки дар онҳо таҳсил бо забони давлатӣ ба роҳ монда шудааст, таълиф гардиданд. Ба таъкиди Ш.Сафаров, замони муосир тақозо мекунад, ки дар омӯзиши забонҳои хориҷӣ ва баланд бардоштани сифати таълими забонҳои мазкур сатҳи омодагӣ ва касбияти омӯзгорон, сифати китобҳои дарсӣ, заминаҳои моддию техникӣ, фароҳам овардани шароити хуби корӣ ва амсоли ин нақши калон мебошанд.

Директори Пажуҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии АТТ Асадулло Начмид-

диниён зикр намуд, ки мавзӯи баррасишаванда хеле муҳим буда, омӯзиши забонҳои хориҷӣ талаби замон аст. Дар ин самт кормандони пажуҳишгоҳ бо тадқиқотҳои арзишманд ҳиссаи худро гузошта истодаанд. Академики АТТ И. Каримова дар мавзӯи «Омӯзиши забони русӣ дар марҳалаи рақамикунонӣ: уфуқҳои наво ва имконоти он» сухан ронда, қайд намуд, ки омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ ба рушди маънавият, фарҳанг ва дигар соҳаҳои ҳаёти ҷомеа таъсири ғайзбахш мерасонад. Вобаста ба китобҳои «насли наво» дар ҳар синф ҳамчун кумак ба омӯзгорони забони русӣ «Методикаи таълими забони русӣ» таҳия ва нашр гардидаанд. Бартари китобҳои «насли наво»-и забони русӣ дар он аст, ки дар ин китобҳо дар хусуси пахлуҳои гуногуни ҳаёти фарҳангӣ ва иҷтимоии Ҷумҳурии Тоҷикистон маълумот пешниҳод карда шудааст, ки дар китобҳои пешин вучуд надошт.

Вобаста ба ҷорӣ гардидани технологияи рақамӣ бояд дар ҷумҳурӣ барномаи маҷмуии (комплекс)-ии коркарди забони русӣ ва таълими он таҳия гардад. Дар заминаи тағйироту дигаргуниҳое, ки дар ҳаёти фарҳангӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии ҷомеа ба амал омадааст, нақшаи барномаҳои таълимӣ бояд мувофиқ ҳамоҳанг карда шаванд, -изҳор дошт дар фарҷом И. Каримова.

Доктори илмҳои педагогӣ С. Неъматов дар мавзӯи «Таҳсилот дар асри XXI: рушди зехнӣ ва эҷодии

хонандагон» ба таври муфассал ҳарф зад. Мавсуф зикр намуд, ки таълими забонҳои русӣ ва англисиро ба таври зиндаю табиӣ бояд ба роҳ монд. Аз ҷумла, забони англисиро натавон ба роҳи назариявӣ (ичрои супоришу машқҳо ва азхуд кардани қоидаҳои грамматикӣ), балки дар сухбату муоширати ҳама-рӯза бояд омӯхт. Номзоди илмҳои филологӣ Азим Байзоев дар масъалаи равишҳои инноватсионӣ дар таълими забони тоҷикӣ ба сифати забони хориҷӣ маърузаи пурмуҳтаво намуд. Номбурда перомуни вижагҳои омӯзиши забони тоҷикӣ дар замони Шуравӣ, омӯзиши муназзами ин забон ба сифати забони хориҷӣ, ки самарайи даврони соҳибистиклолист, махсусиятҳои азхуд кардани он дар тафовут бо забонҳои дигар ва мушкилоти раванди мазкур сухан ронд. Омӯзгори калони Маркази миллии тақмили ихтисоси «УРЛЕУ» дар шаҳри Шикенти вилоти Туркистони Ҷумҳурии Қазоқистон М. Мусоева дар мавзӯи «Тарх (модел)-и омӯзиши бисёрзабонӣ ва билингвӣ», устои Донишгоҳи давлатии байналмилалӣ забонҳои хориҷӣ ба номи Сотим Улуғзода М.Товбаева дар бораи фаъолияти педагогии профессор С.Неъматов ва саҳми номбурда дар баланд гардидани сатҳи сифати маориф ва илм ва чанде дигар аз иштирокдорон сухан ронданд.

Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»

Намояндагони Тоҷикистон дар Озмуни байналмилалӣ «Кашфи олами моликияти зехнӣ» голиб гардиданд.

ТАЪРИХ

КУРУШИ КАБИР - ПОЯГУЗОРИ
НАХУСТИН ИМПЕРИЯИ ҶАҲОН

Эълумияи Куруши Кабир, ки бо номи «Устувонаи Куруш» маъруф аст, аз афкори ба-шардӯстонаи дини зардуштӣ, ки дар пояи «Пиндори нек, гуфтори нек ва рафтори нек» асос ёфтааст, маншаъ мегирад, шояд намунаи нахустини Эълумияи ҳукуки башар дар таърихи инсоният бошад. Ҳарф сари он аст, ки оини баробариву бародарӣ, ҳамзистии ҳамбастагӣ, ҷавонмардиву олиҳимматӣ дар ниҳоди тоҷикон реша ба умқи таърих доштааст ва ин андешаро академик Абдучаббор Раҳмонзода чунин қаламдод намудааст: «Тоҷикон баробари рушди фарҳангу адабиёт аз давраҳои бостон бо мардумони гуногун робитаҳои зичи дӯстона барқарор намуда, ҳамеша кӯшиш ба ҳарч меододанд, ки дар фазои сулҳу салоҳ ва якдилӣ бародарӣ умр ба сар баранд. Ҳамин андешаи ҳамзистии дӯстонаро аввалин маротиба Куруши Кабир дар Эълумияи худ ҷой дода, мардумро ба ҳамдинию бародарӣ даъват намуда буд». Овардани матни комили эълумияро дар ин навишта зарур шуморида, ифтихор аз он менамоем, ки ниёгони боиззатамон аз қаъри асрҳо, ба василаи ин дастури пазируфтани насли инсонро ба таҳаммулпазириву роҳи рост ҳидоят ва роҳнамоӣ мекунад:

«Манам Куруш, ки шоҳи шоҳон, шоҳи бузург, шоҳи неруманд, шоҳи Бобул, шоҳи Сумер ва Акад, шоҳи ҷаҳор мамлакат, писари Камбучия - шоҳи бузург, навосаи Куруш, шоҳи бузург аз шоҳаи салтанати абадӣ, ки салтанаташ мавриди худоев ва ҳукуматаш ба дилҳо наздик аст. Вақте ки бе ҷангу ҷидол воридаи Бобул шудам, ҳама мардум кудуми маро ба шодмонӣ пазируфтанд. Дар қасри подшоҳони Бобул ба сарири салтанат нишастам. Мардук – худои Бобул дилҳои наҷиби мардуми Бобулро мутаваҷҷеҳи ман кард, зеро ман ўро муҳтарам ва гирифтӣ доштам. Лашкари бузурги ман ба оромӣ воридаи Бобул шуд. Нагузоштам садама ва озоре ба мардуми ин шаҳро ин сарзамин ворид ояд. Вазъи дохилии Бобул ва амкиаи муқаддаси он қалби моро тақон дод. Фармон додам, ки ҳама мардум дар парастии Худои худ озод бошанд ва бединонро наёзоранд. Фармон додам, ҳеҷ як аз хонаҳои мардум хароб нашаванд. Худои бузург аз ман хурсанд шуд ва ба ман, ки Куруш ҳастам ва ба писарам Камбучия ва тамоми лашкари ман аз роҳи иноят баракати худро нозил кард. Подшоҳоне, ки дар ҳама мамликати олам дар сарзаминҳои худ нишастаанд, аз дарёи боло то дарёи поин ва подшоҳони Ғарб тамоман хирочи сангин оварданд ва дар Бобул бар пойҳои ман бўса заданд. Фармон додам, ки аз Бобул то Ошӯр ва Шуш ва Акад... Ва ҳамаи сарзаминҳои, ки дар он тарафи Дачла воқеанд ва аз айёми қадим бино шудаанд, маобидеро, ки баста шуда буд, бикӯшоянд. Ҳама худоевӣ ин маобидро ба ҷойҳои худ баргардондам, то ҳамеша дар он ҷо муқим бошанд. Аҳолии ин маҳаллоро ҳамчун қарам ва манозили онҳоро, ки хароб карда буданд, аз нав сохтам ва худоевӣ Сумеру Акадро беосеб ба қасрҳои онҳо, ки «шодии дил» ном доранд, боз гардондам. Сулҳу оромишро ба тамоми мардум ато кардам».

Ҳадафи аслии ва умдаи инҷониб аз ҳусуси қорномаи газанднописанди ҷадди бузургамон Куруши Кабир ёд кардан он аст, ки Куруши Кабир – барпокунандаи нахустин империяи ҷаҳонӣ бо риояти ҳукуки башар буда, ба ҳайси номдортарин чехраи сиёсӣ дар арсаи ҷаҳон шинохта шудааст. Эълумияи интишорёфтаи ӯ нодиртарин бозёфти таърихӣ ба мисоли мояи тафохурот ва ганҷинаи пурбаҳоест, ки аз ҳамирмоияи заковату асолати фарҳанги ориётаборон ба мо нақл ёфтааст. Ба қавли фарзанди фарҳангпарастии миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон шоҳаншоҳ Куруши Кабир «яке аз ситораҳои дурахшони тамаддуни ориёӣ, ки дуо-

ним ҳазор сол аз ин муқаддам қавмҳои парокандаи ориёиро аз домани қуллаҳои Ҳимолой то каторкӯхҳои Қарқоз ва аз қанори рӯди Сир то соҳилҳои баҳри Миёназамин тахти парчами худ муттаҳид сохта, чун падари воқеии ориёнаждони Осиё эътироф гардид». Насли имрӯзу фардои моро мебошад, ки аз рӯзгори ин шахсияти нотақрори дунёи таърих иттилоӣ комилтару бештаре дар ихтиёр дошта бошанд.

Пешвои миллат дар китоби дуҷуми хеш «Тоҷикон дар оинаи таърих» низоми давлатдорӣ Ҳахоманишиёнро бо санадҳо аз сарчашма ва маъхазҳои саҳеҳи таърихӣ ба риштаи таҳрир кашидаанд. Давлати Ҳахоманишиён аз пурқудраттарин ва паҳновартарин давлат буда, асосгузори он Куруши Кабир маҳсуб меёбад. Империяи Ҳахоманишиён ғилобҳои Бохтару Сугд ва Хоразмро бо ҳам муттаҳид сохта, қавму халқиятҳои ҳамхуну ҳамзабони сокини кишварҳои муҳталифро дар ҳифозати марзубум, фарҳангу суннатҳои аҷодӣ сафарбар намуд. Аҷо-

бат он аст, ки муаллиф бо истифода аз усули муқоиса аз бисёр ҷиҳат низоми давлатдорӣ ва дастгоҳи идоракунии ин хонадонро мушобеҳ ба сохти давлатдорӣ Иттиҳоди Шуравӣ дониста, таъриф намудааст, ки «Қотиби аввали хизби коммунист, роҳбари аввали Шуроӣ вазирон ва Шуроӣ Олӣ одатан аз мардуми маҳаллӣ интиҳоб ё таъин карда мешуд, ки мебоист ҳамаи дастурҳои додаи марказро бечуну чаро адо мекард ва ташкилоту идораҳои сершуморе, муассисаҳои давлатӣ ва оммаи халқро водор месохт, ки аз барномаи пешниҳоднамуда ва роҳи нишондодаи мақомоти марказӣ берун нараванд». Бо ҳамин шева идоракунии давлат низоми давлатдорӣ Ҳахоманишиён ба роҳ монда шуда буд. Ин сохти нигоҳдошти давлат дар қиёс ба ҳукуматронии сулолаҳои пешин бартариат ва афзалияти хосро ба худ доро буд. Муаррихон замони шоҳаншоҳии Куруши Кабир ва Дорои I-ро бо назмтарин ва пурбортарин давлатдорӣ сулолаи Ҳахоманишиён ҳондаанд. Идора ва сарпарастии давлатро агар шоҳаншоҳ роҳбарӣ кунад, пас вилоётро воли (сапрат), девондори шоҳаншоҳ ва сипахсолор дар ихтиёр доштанд. Ин империяи абарқудрат ҳамагӣ дусад бист сол салтанат ронда, ба дасти Искандари Мақдунӣ шикаст хӯрдааст. Шикасти давлати Ҳахоманишиён ба бемаъсулиятӣ ва саҳлангории шоҳони баъдии ин сулолаи номвар иртибот доштааст, ки ниёз ба шарҳу тавзеҳ ва ҷустии омил ва пайомадҳои онро надорад. Зеро таърихи инсоният шаҳодат медиҳад, ки ҳар як империяи кӯчак ё бузург чандин сол дар арсаи сиёсат чехранамоӣ карда, ногузир рӯ ба таназзул мениҳад. Аз ин қоида сулолаи Ҳахоманишиён низ истисно буда наметавонад.

Олиҳиммативу ворастигӣ нишонҳои баланди инсондӯстӣ ва мардумнавозии ниёгони шухратёри мост, ки барои ворисон ҳамчун намунаи олӣ арзиш дорад. Дар ин ҷода месазад, ки насли нави ҷомеаи тоҷикон аз кирдору рафтори гузаштагонӣ хеш ибрат гиранд.

Гузашта аз ин, ҳадафи ниҳони шоҳаншоҳи тамаддунсози ориёӣ робитаи байни наслҳоро муҳкам ва устувор нигоҳ доштан будааст. Аз ин ҷост, ки барҳақ шухрати Куруши Кабири Ҳахоманишиён дар тӯли беш аз ду ҳазору панҷсад сол заррае нақоста, балки ҳамчун меъмори пухтакору варзида хоҳи муҳташами дар низоми давлатсозиву давлатдорӣ бунёднамудаи ӯ дар ҳазинаи тиллоии тамаддуни ҷаҳонӣ ҷовидонӣ маҳфуз хоҳад монд.

Намоз ХУШМАТОВ,
номзади илми филология,
мудир кафедраи забонҳои
Шарқи ДДОТ ба номи Садриддин Айни

РАВОНШИНОСӢ

Тарбия раванди доимии омӯзиши мақсадҳо ва арзишҳои ахлоқист, ки ба таври мусбат шахсияти инсонро зина ба зина ташаккул медиҳад. Вобаста ба муҳити оилавӣ, мактабӣ ва иҷтимоӣ ҳар як инсон тарбия метавонад шаклҳои гуногун дошта бошад. Агар шахс дар оилаи солим ва муҳити дуруст тарбия ёбад, ӯ метавонад бо хислатҳои устувораш ҳамчун шахси масъулиятшинос дар ҷомеа хидмат кунад.

Фарзанд нахустин роҳнамои ахлоқӣ ва иҷтимоиро аз оила мегирад. Волидон дар оила на танҳо қўдакони барои таълим омода мекунад, балки онҳоро барои муносибат бо дигарон ва муҳити атрофашон омода менамоянд. Меҳрубонӣ, эҳтиром, муҳаббат, масъулият ва адолат – ҳамаи ин арзишҳо ва принсипҳо дар оила шакл мегиранд.

Тарбия ва рушди маънавӣ

Вақте ки волидон қўдакони дар муҳити мусоид тарбия мекунад, онҳо ҳамчун шахсиятҳои мустақил, бедордил ва бозғамӣ дар ҷамъият ба воя мерасанд. Аз ҷониби дигар, агар қўдак дар муҳити муноқишаҳои оилавӣ қалон шавад, метавонад хислатҳои манфӣ: ҳашму ғазаб, худхоӣ ва якравириро ба худ гирифта, дар зиндагӣ роҳгум занад.

Мактаб низ нақши муҳимме дар тарбияи шахсият ва ташаккули ҷаҳонбинии қўдакони дорад. Дар мактаб қўдак ба қоидаҳои ҷомеа, муошират бо дигарон ва ташаккул ёфтани хислатҳои ахлоқӣ рӯ ба рӯ мешавад. Таълим дар мактаб қўдакони хидоят бар он мекунад, ки ба дигарон эҳтиром гузоранд ва беҳтарин хислатҳои масъулият ва худташаккулдхӣ, меҳрубонӣ, муносибат бо атрофиёро азбар намоёнд.

Ҷаҳони муосир, ки молмоли муносибатҳои печидаву мураккаб мебошад, дар шаклгирӣ тарбия ва ахлоқи фарзандон нақш мегузорад. Аз ҷумла, ба вучуд омадани Интернет ва дастрас будани маълумоти гуногун дар шабакаҳои иҷтимоӣ ва расонаҳои электронӣ дар ҷаҳонбинӣ ва тарбияи ахлоқию равонӣ фарзандон бетаъсир буда наметавонад. Барои баҳои дуруст додан ва дарки рӯйдодҳои муҳим ва маълумотҳои дониши фароҳу ҷаҳонбинӣ воқеи доштан аз шартҳои муҳим ба ҳисоб меравад, ки ҳамаи ин аз муҳити мактаб, оила ва аз муҳити иҷтимоӣ рӯйи қор меояд.

Ҳамин тавр, тарбия раванDEST, ки ба шуур, ахлоқ ва рафтори инсон нақши амиқ мегузорад. Яке аз масъалаҳои муҳими тарбияи қўдакони ҷавонон, дар ниҳоди онҳо бедор кардани ҳисси ҳудогоҳиву ҳештаншиносӣ, ватандӯстиву арҷгузорӣ ба фарҳангу муқаддасоти миллии мебошад.

Ҳолмуҳаммади ШАРИФЗОДА,
қорманди раёсати тарбияи Донишгоҳи
байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибқорӣ Тоҷикистон

Занҷири ногусастанӣ

Иморат аз хишт бино меёбад давлат аз оила. Аз ин рӯ, чигунагии вазъияти оилаҳо ба ҷамъият таъсири бевосита мерасонад. «Фарзанд азиз, одобаш аз он азизтар» меғӯянд. Тавлиди фарзанд ҳанӯз ибтидои қор аст. Қори муҳиму асосӣ тарбия намудан ва ҳамчун инсонии бомаърифат, ҳушодобу меҳнатдӯст ба қамол расондани вай мебошад. Баъзе рафтору амалҳои номатлуби аз тарафи нобилигону наврасон рӯйдода паёмади мафкураи волидоне мебошад, ки тарбияро танҳо вазифаи мактаб медонанд. Ин ақидаи хатост. Муаллим наметавонад тамоми рӯз ба тарбияи хонанда машғул гардад. Аз рӯйи таҷрибаи андӯхтаам дар ин пешаи пуршараф медонам, ки дар ҳама давру замони хонандагонии душвортарбия вучуд доштанд. Ҳарчанд мактаб то ҷое барои ба роҳи рост ҳидоят намудани хонандагонии мазкур кӯшиш мекунад, аммо шогирди намунавӣ шудани онҳо хеле мушқил аст.

Ҷавонон бояд роҳи дурусти ҳаётро, ки ба манфиати ҷомеа аст, интиҳоб намоёнд ва бо рафтору хислати неки худ дар рушди ҷомеа саҳмгузори намоёнд. Дар ин масъала аҳли ҷомеа набояд бетафовут бошанд.

Марҳалаи аввали тарбия аз оила оғоз меёбад. Чунонки Муҳаммади Ғазолӣ гуфтааст: «Падару модар ба мисли сарчашмае мебошанд, ки агар оби он мусаллоф бошад, поёноб низ мусаллоф хоҳад буд». Фарзандон аз падару модари худ тарбия гирифта, муҳити зиндагӣашонро меомӯзанд ва онҳоро ҳурмату эҳтиром мекунад.

Марҳилаи дуюми тарбия муассисаҳои томактабӣ ба шумор меравад. Марҳалаи сеюми тарбия дар муассисаҳои таълимӣ мегузарад. Аслан, дар тарбия, пеш аз ҳама, ҳусусиятҳои инфиродии ҳар як тарбиятгиранда бояд ба эътибор гирифта шавад. Нафареро бо таърифу тавсиф тарбият кардан мумкин, дигареро бо таъкиди талқин.

Барои беҳтар намудани қор дар ин самт ҳуҷҷату асноди зиёд, аз қабилҳои Консепсияи миллии маълумоти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Консепсияи миллии тарбия, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулият барои таълиму тарбияи қўдак» қабул гардидаанд.

Қонуни ҚТ «Дар бораи масъулият барои таълиму тарбияи қўдак» бо мақсади тақвият бахшидани масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд ва дар руҳияи инсондӯстӣ, ифтихори ватандорӣ, эҳтироми арзишҳои миллию умумибашарӣ тарбия кардани насли ҷавон қабул гардидааст. Ин қонун ҳукуку манфиатҳои фарзандро ҳифз менамояд.

Ҳомидҷон ВОҲИДОВ,
директори МТМУ №7-и шаҳри Ваҳдат

Дар шаҳри Хоруғ чашни Сада тибқи расму анъанаҳои миллии ниёгон таҷлил гардид.

ҲАЛЛИ МАСЪАЛАҶО ДОИР БА ОЛИМПИАДА

Аз он ки математика дараҷаи баланди қувваи маълумотиҳӣ дорад, он қобилияти фаҳмиши хонандагонро тақмил медиҳад. Зиракии хонандагон ҳангоми маиғулиятҳои математикӣ ба тадриҷ баланд мешавад. Ин ҳамаи қадар зарур ва дуруст аст, ба монанди он ки мушакҳои инсон пурқувват ва ҷолокии ӯ зиёд мешаванд, агар ӯ ба машқҳои гимнастикӣ машғул бошад.

ПИСАРЕВ Д. И.

публицисти шинохтани рус

(Идома аз шумораҳои гузашта)

Машғулияти панҷум (синфҳои 5-7)

100. Аз 9 танга яктояш қалбақӣ буда, аз тангаҳои дигар сабуктар аст. Оё ду маротиба бе санги тарозу баркашида, кадом танга қалбақӣ буданашро аниқ қардан мумкин аст?

101. Бо тарзҳои имконпазир қавсхоро гузошта, натиҷаҳои калонтарин ва хурдтаринро ҳосил кунед: $10-20\cdot3+2$.

102. Секунҷаро бо гузаронидани ду хати рост ба ду секунҷа, чоркунҷа ва панҷкунҷа ҷудо кунед.

103. Биолог амёбаҳоро мушоҳида намуда, аниқ қард, ки ҳар як амёба дар як дақиқа як маротиба ба ду тақсим мешавад. Агар пробирка (найчаи шишагӣ)-и ҳолӣ як амёба гузошта шавад, пас аз як соат он бо амёбаҳо пур мешавад. Агар ба пробирка дуто амёба гузошта шавад, он пас аз чӣ қадар вақт пур мешавад?

104. Агар аз як даста дафтар ба дастаи дигар 10 дона дафтарро гузарем, шумораи дафтарҳо дар ҳар ду даста баробар мешавад. Миқдори

дафтарҳои дастаи якум аз дастаи дуюм чӣ қадар зиёд аст?

105. Анвар хост албом ҳарад, аммо 2 сомонӣ нарасид. Мақсуда ва Маъруф низ хоستانд албом ҳаранд, аммо пули онҳо низ мувофиқан 34 сомонӣ ва 35 сомонӣ нарасид. Онҳо пулҳои худро якҷоя қарданд, аммо он низ барои харида ни албом камӣ қард. Нархи албомро ёбед.

106. Масофаи байни

тақсим кунед.

108. Ҳамаи ададҳоеро, ки адади 72 ба онҳо бебақия тақсим мешавад, нависед.

109. Фафсии китоби 60-саҳифа 1 см аст. Фафсии китоби 240-саҳифа чанд сантиметр мешавад?

Ҳалли масъалаҳо ва нишондоди онҳо

100. Ҳа. Баркашии якум: ба ҳар як паллаи тарозу сетогӣ танга мегузарем. Ду ҳолат имконпазир аст: 1) Баробарвазний мешавад, он гоҳ дар тарозу тангаҳои асли мавҷуд буда, тангаҳои қалбақӣ дар байни тангаҳои дигар мебошад. Пас аз ин талаб қарда

5) «+ x -» он гоҳ $100-20x(3+2)=0$;

Тартиби «+ - x» ғайриимкон мебошад.

102. Ба расм нигаред.

103. 59 дақиқа.

Дар ибтидои таҷриба дар найча якто амёба, пас аз як дақиқа аллакай ду амёба мешавад, бинобар ин, 2 амёба найчаро ба 1 дақиқа тезтар пур мекунад.

104. 20 дона бештар. Тудай якум ба 10 дона кам, дуюмаш 10 дона зиёд шуда, пас аз ин онҳо баробар шудаанд.

105. 35 сомонӣ. Мақсуда назар ба Маъруф 1 сомонӣ зиёд пул дошт. Ба пулҳои Анвар на кам аз 1 сомонӣ ҳамроҳ қарда шуд. Аммо ба Анвар барои албом пул нарасид, яъне, ба ӯ на камтар аз 2 сомонӣ доданд. Пас Маъруф пул надорад.

106. Ё 11, ё 19 ё 21 ё 29 ё.

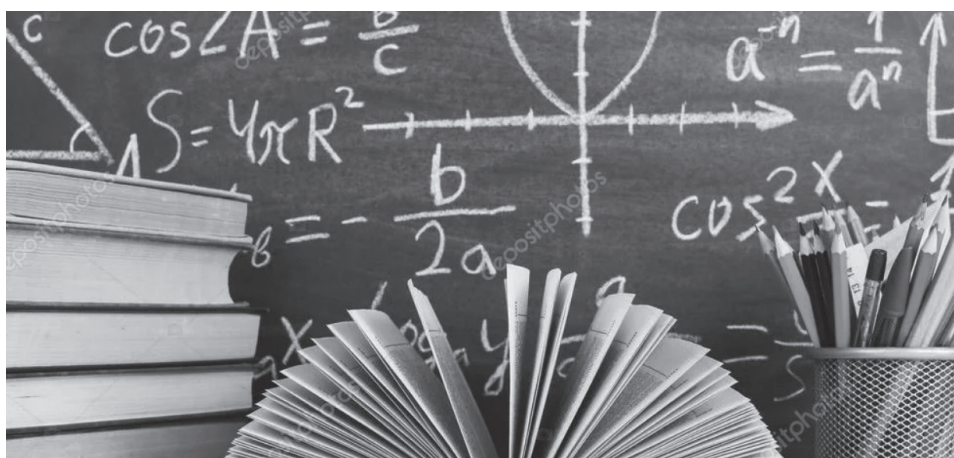
107. Ба расм нигаред.

108. 1, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 12, 36, 72.

Тақсимкунандаҳои адади 72 тақсимкунандаҳои адади 24 ва ададҳои дар натиҷаи онҳоро ба 3 зарб задан ҳосилшуда мебошанд.

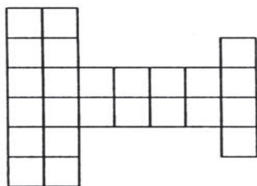
109. 2 см. Саҳифаҳо 240, варақ 2 саҳифа аст, пас варақҳо 120 буда, ғафсии 120 варақ аз ғафсии 60 варақ ду маротиба калон аст.

Мамадҷон МАҲКАМОВ,
профессори кафедраи методикаи таълими математикаи ДДОТ
ба номи Садриддин Айний,
номзади илмҳои педагогӣ

Атос ва Арамис, ки дар роҳ ҳаракат мекарданд, бо 20 лё баробар буд. Атос дар як соат 4 лё, Арамис 5 лё роҳ тай мекунад. Пас аз як соат масофаи байни онҳо чӣ қадар мешавад?

107. Фигураи зеринро ба се қисми баробар

мешавад, ки тангаи қалбақӣ дар байни се танга ёфта шавад, ки мо ин корро иҷро қарда метавонем.

101. Хурдтарин - 0, калонтарин - 400, қавсҳо лозиманд, то онҳо бо тартиби амалҳо иваз қарда шаванд;

1) «- x +» он гоҳ $(100-20)x3+2=242$;

2) «- + x» он гоҳ $(100-20)x(3+2)=400$;

3) «x - +» он гоҳ $100-20x3+2=42$;

4) «x + -» он гоҳ $100-(20x3+2)=38$;

ТАҶРИБАИ СУДМАНДРО БОЯД ОМУҲТ

Дар аксар муассисаҳои таълимӣ омӯзгорони соҳибистеъдоду собиқадор ва муваффақе фаъолият менамоянд, ки омӯзиш ва паҳн намудани таҷрибаи ғании онҳо муҳимму муфид аст. Ин масъулиятро мутасаддиҳои муассисаҳои таълимӣ, шуъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳо, бахшу раёсат ва сарраёсатҳои маориф, марказҳои таҳсилоти иловагӣ, Донишқадаи ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф ва филиалҳои он ба уҳда доранд.

Раванди тарғибу ташвиқи таҷрибаи пешқадами педагогӣ имкон медиҳад, ки дониш, малака ва маҳорати касбии омӯзгорони соҳибтаҷрибаи муассисаҳои таълимӣ мавриди омӯзиш қарор дода шуда, барои рушд додани маҳорату малакаи дигар омӯзгорон, аз ҷумла, омӯзгорони ҷавон мусоидат мекунад.

Омӯзиш, ҷамъбасти ва паҳн намудани таҷрибаи педагогӣ дорои аҳамияти илмиву методӣ аст, чунки вазифаи омӯхтан дарёфт намудани роҳҳо, методҳо ва равишҳои нави таълимӣ, ҷиҳати боло бурдани сатҳи сифати дониши хонандагон, ташаккули тафаккури онҳо, самаранок истифода бурдани нағзониҳои эҷодии омӯзгорони пешқадам дар раванди таълим ва баланд бардоштани маҳорати касбии онҳо мебошад. Дар ин замина, омӯзишу баррасӣ, рушди салоҳиятҳои касбӣ ва таҳассусӣ боиси беҳтар гардидани

сифати таҳсилот мегардад.

Таҷрибаи пешқадами педагогиро аз рӯйи кадом нишонаҳо фарқ қардан мумкин аст. Он ба кадом талаботи асосӣ бояд ҷавобгӯ бошад?

► Нишонаи якуми таҷрибаи пешқадам устувор будани натиҷаҳои амалии объекти омӯхташаванда мебошад.

► Шахсе, ки объекти омӯзиши таҷрибаи пешқадамро интихоб намудааст, бояд нуқтаи назар бошад ва донад, ки ин таҷриба то кадом дараҷа пешқадам буда, метавонад барои дигар омӯзгорон муҳим аст.

► Ҳар як таҷрибаи пешқадам бояд дорои нағзониҳои илмӣ-методии мушаххас ва муҳимияти хос бошад. Бе нағзониҳои муҳимият омӯзиш ва паҳн намудани таҷриба натиҷабахш буда наметавонад.

► Таҷрибаи пешқадами педагогӣ объект бояд дар илм ва фаъолияти педагогӣ мақоми муайяно доро буда, солҳо самаранок хуб дода тавонад.

► Таҷрибаи пешқадами педагогӣ бояд ҷиҳати рушди салоҳиятҳои хонандагон мусоидат намояд ва ғайра.

Зинаи аввали омӯзиши таҷриба дар муассисаи сураи гирифта, аз ҷониби роҳбарони иттиҳодияи методии фанӣ, объекти омӯхташаванда муайян, барои идомии омӯзиш ба шурои методӣ ва педагогӣ пешниҳод қарда мешавад.

Зинаи дуюми омӯзиш дар сатҳи ноҳия қараён меёбад ва идомадихандаи

он мушовирони кабинетҳои методии шуъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳо мебошанд. Зинаи сеюми омӯзиши таҷриба раёсати маорифи вилоят ва бахшҳои минтақавии онҳо мебошад.

Омӯзиши таҷрибаи омӯзгорон таваҷҷути суҳбату вохӯриҳо, баромадҳои ӯ дар семинарҳои омӯзишии ноҳиявӣ, ташкил ва гузаронидани дарсҳои намунавӣ, иштирок ва баромадҳои ӯ дар ВАО, таҳияи дастурҳои методӣ ва тавсияҳои методӣ, роҳҳои муайян намудани сифати таълими хонандагон, гузаронидани семинарҳои омӯзишӣ дар бораи технологияҳои нави таълим, воситаҳои техникаӣ ва истифодаи дурусти шабакаҳои иҷтимоӣ омӯхтаву дар микёси ноҳия паҳн қарда мешавад.

Шаклҳои асосии омӯзиши таҷрибаи пешқадами педагогӣ гуногун мешавад, аз ҷумла:

- **инфироӣ.** Дар шакли инфироӣ омӯхтани объекти мавриди таҳқиқ танҳо ба фаъолияти кории як омӯзгор, директор, ҷонишини директор, мураббӣ ва ё дигар гуруҳи алоҳидаи кормандони соҳаи маориф дар назар дошта шудааст;

- **гуруҳӣ.** Шакли дигари омӯзиши таҷрибаи пешқадами педагогӣ гуруҳӣ мебошад. Таҷрибаомӯз объекти худро дар асоси фанни таълимии ихтисоси худ интихоб қарда, як гуруҳи омӯзгорони фанниро ба ҳайси объекти омӯзиш қарор медиҳад.

- **коллективӣ.** Омӯзиши таҷрибаи пешқадами педагогӣ коллективӣ хеле муҳим ва мураккаб аст. Дар ин самт мо фаъолияти коллективии муассисаҳои таълимиро мавриди таҳқиқи омӯзиш қарор медиҳем.

Боиси зикр аст, ки роҳҳои муайян намудани объекти омӯхташаванда барои омӯзиши минбаъда гуногун мешавад. Вобаста ба шакли омӯзиш ва ҷойи кори таҷрибаомӯз, роҳҳои дарёфти объект тағйир меёбад.

Барои бештар муаррифӣ намудани омӯзгорони навоар ва муваффақ моро лозим аст, ки дар муассисаи гушаи «Мақтаи таҷрибаи пешқадами педагогӣ»-ро ташкил кунем. Ба ин восита, фаъолияти объектро ҷамъбасти намуда, дар шакли расм, тасвир, ҷадвал, раванди машғулиятҳои амалӣ ва назариявӣ, ҳолати гирифтани мукофотҳои давлатӣ, иштирок дар озмунҳои ҷумҳуриявӣ байналмилалӣ ва ғайра нишон дода мешавад. Таъсиси чунин гушаҳо барои дигар омӯзгорон, ки ба курсҳои тақмили ихтисос ва бозомӯзӣ, семинарҳои мақсадноку омӯзишии доимамалкунанда ва дигар ҷараёнҳои муассисавӣ фаро гирифта мешаванд, аз манфиат ҳолӣ нест.

Шаҳбоз РУСТАМШОЗОДА,
директори филиали Донишқадаи ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф дар шаҳри Кӯлоб

ТАҲЛИЛ

КҮЛОБ: хобгоҳҳо ба талаби рӯз ҷавобгӯянд?

Дар муассисаҳои таҳсилоти олии миёнаи касбии шаҳри Кӯлоб донишҷӯёни зиёде аз шаҳру навоҳии дурдаст таҳсил мекунанд. Дар баробари фароҳам сохтани шароити мусоиди таълим, онҳо бояд бо хобгоҳ ва ҷойи зист таъмин гарданд. Вазъи будубоши донишҷӯдӯхтарон дар хобгоҳҳо чӣ тавр аст? Барои посух ба ин суол мавзӯро пайгирӣ кардем.

ДДК: хобгоҳ бо гармидиҳии мутамарказ пайваст мебошад

Сарравал ба хобгоҳи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ омадем. Мувофиқи маълумоти масъулин, дар донишгоҳ 380 нафар донишҷӯ (аз ҷумла, тибқи квотаи Президентӣ 100 нафар, маъюб 3 нафар, нимаҷим 10 нафар) бо хобгоҳ таъмин карда шудаанд. Бинои хобгоҳ аз 4 ошёна иборат буда, дар он 85 хучра мавҷуд аст. Дар оғози соли таҳсили ҷорӣ 8 адад асбоби хӯрокпазии замонавӣ (комфортка) харидорӣ ва мавриди истифода қарор дода шуд. Хобгоҳ дорои маркази алоҳидаи гармидиҳӣ буда, дар фасли зимистон тамоми хучраҳо бо гармӣ таъмин мебошанд. Тибқи нақшаи садорати донишгоҳ бунёди бинои 10-ошёнаи хобгоҳи замонавӣ барои омӯзгорону донишҷӯён соли ҷорӣ дар назар гирифта шудааст.

Дар Коллеҷи омӯзгорӣ

Хобгоҳи Коллеҷи омӯзгорӣи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб қорошона аст. Дар он 80 хучра мавҷуд аст, ки айни замон 206 нафар донишҷӯдӯхтар аз шаҳру навоҳии дурдаст бо ҷойи хоб

таъмин мебошанд. Дар ҳар як ошёна ошхона, ҷаммом ва толори хониш ҷой гирифтааст. Ҳар як ошёна бо камараҳои назоратӣ таъмин мебошад. Дар хобгоҳ ҳам аз тарафи маъмурият ва ҳам аз тарафи омӯзгорон навбатдорӣ ба роҳ монда шудааст. Инчунин, аз тарафи омӯзгорон маҳфилу ҷораби-

хучрагӣ ва 128 ҷойи хоб иборат мебошад. Дар хобгоҳи донишҷӯён 125 нафар, аз ҷумла, 73 нафар духтар ва 53 нафар писар иқомат доранд. Ятимони кул ва маъюбон аз пардохти маблағ озоданд. Хобгоҳи донишҷӯён дорои майдончаи футболи хурд, маҷлисоҳ, китобхона, ошхона мебошад.

нафар дар шаҳри Кӯлоб расман оғоз бахшида шуд.

Коллеҷи тиббӣ: дар интизории бинои нав

Хобгоҳи Коллеҷи тиббии шаҳри Кӯлоб аз 4 ошёна ва 131 хучраи истиқоматӣ иборат мебошад. Айни замон дар хобгоҳ 340 нафар донишҷӯдӯхтар истиқомат мекунанд. Пеш аз оғози соли таҳсил хобгоҳ аз таъмир бароварда шуд. Хобгоҳ бо оби ошомиданӣ, ҷаммом, ошхона обгармкунакҳои барқӣ ва таҷхизоти хӯрокпазӣ таъмин мебошад. Барои гармидиҳӣ дар хучраҳо аз печҳои барқӣ (радиатор) истифода мебаранд.

Дар шафати бинои хобгоҳи ҳозира сохтмони бинои нави хобгоҳи донишҷӯён иборат аз 9 ошёна барои 700 нафар идома дорад.

Мақтаи Президентӣ:**тадбирандешӣ барои шароити бехтар**

Тавре аз Муассисаи давлатии таълимии мақтаи Президентӣ барои хонандагони болаёқат дар шаҳри Кӯлоб иттилоъ доданд, аксари хонандагон аз манотиқи дурдаст буда, бо хобгоҳ таъминанд. Айни ҳол дар хобгоҳ 480 хонанда аз шаҳру навоҳии дурдаст зиндагӣ мекунанд. Хобгоҳ аз се ошёна иборат буда, барои 620 кати хоб пешбинӣ гардидааст.

Дар воқеъ, баҳри истирохату фароғати тарбиятгирандагон шароити зарурии зист фароҳам оварда шудааст.

*Худододи ИСЛОМ,
«Омӯзгор»*

ниҳо, мизҳои мунаввар ва шабниш-ниҳои илмӣ доир карда мешаванд.

ДТМИК: сохтмони хобгоҳи нав

Рустам Шарифов, сардори раёсати тарбияи Донишқадаи технология ва менеҷменти инноватсионӣ дар шаҳри Кӯлоб, моро ба хобгоҳи донишқада роҳбаладӣ кард.

Хобгоҳ соли 2011 таъсис ёфтааст ва дорои як бино буда, аз 4 ошёнаи 32

Бо мақсади бартараф кардани норасоии ҷойи хоб зимни сафари кории Пешвои миллат, Президенти кишвар, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон (5 октябри соли 2016) дар маҳаллаи Ориёнои шаҳри Кӯлоб бо гузаштани санги асос ба сохтмони бинои маъмурию таълимӣ, озмоишгоҳи таълимию илмӣ ва хобгоҳи Донишқадаи технология ва менеҷменти инноватсионӣ барои 600

АМАЛҲОИ НОМАТЛУБ

Солҳои охир шабакаҳои гуногуни алоқаи телефонӣ ва интернет дар як муддати кӯтоҳ байни хурду калон густариш ёфтаанд.

Бояд гуфт, ки телефони мобилӣ дар баробари манфиат зарар ҳам дорад.

Дар бобати бартарии телефонҳои мобилӣ, пеш аз ҳама, ҳаминро бояд қайд кард, ки 24 соат алоқаи масофаи дуру наздикро таъмин ва иттилооти заруриро сари вақт дастрас мекунад. Инчунин, барои фароғат ва дарёфти маълумоти навин тавассути шабакаҳои интернет шароити муҳайё месозанд.

ТЕЛЕФОНИ МОБИЛӢ ЗАРАР ҲАМ ДОРАД

Аммо истифодаи бардавоми телефонҳои мобилӣ ба саломати инсон, алаҳусус, ба кӯдакону наврасон хатарнок аст. Майдони магнитие, ки тавассути телефонҳои мобилӣ ба миён меояд, дар навбати аввал ба мағзи сари инсон таъсири манфӣ мерасонад ва ин таъсир, хусусан, ба кӯдакону наврасон зиёдтар аст. Аксарияти мардуми солхӯрда, кӯдакони навзод, наврасон аз таъсири майдони магнитӣ дучори фишорбаландӣ, дари сар ва саратони мағзи сар мешаванд. Телефонҳои мобилӣ метавонанд, ки ҳатто дар ҳолати ҳомӯш будан ба инсон зарари худро расонанд. Бинобар ин, аз рӯи тавсияи табибон дар ҳолати ҳомӯш будан ҳам онҳо бояд дар масофаи 1-1,5 метр аз инсон дур монда шаванд. Мутахассисон қайд менамоянд, ки ҳатто ба тифли батни модар телефони мобилӣ таъсири манфии худро мерасонад ва тифл дар батни модар дучори

бемориҳои ирсӣ ва фишори баланди майнаи сар мегардад. Аз ҳамин давра сар карда, кӯдак дар ҳолати костагии равонӣ қарор мегирад.

Дуру дароз бо телефони мобилӣ дар тавассути будан ба узви шунавоӣ ва тавассути барномаҳои «WhatsApp» ва «Telegram» дар алоқа будан ба узви биноӣ таъсири хавфбор мерасонад. Торҳои асаб зарари калон мебинанд.

Агар телефон дар ҷайби болои кафаси сина бошад, ба дили инсон ва агар дар ҷайби мобайни либос бошад, ба узвҳои чун гурдаю чигар зарари ҷиддӣ мерасонад ва

дар натиҷа одамро ба бемориҳои гуногуни саратонӣ мубтало месозад. Мутахассисон бар он ақидаанд, ки дар ҳонае, ки телефони мобилӣ нигоҳдорӣ мешавад, махсусан, кӯдакони хурдсол таъсири зиёди манфӣ мегиранд. Онҳо зудранҷ, хашмгин, асабонӣ ва ба бемории беҳобӣ, гаронии сар... мубтало мешаванд.

Зарари ҷиддии дигаре, ки телефони мобилӣ мерасонад, шомил гардидани ҷавонону наврасон ба гурӯҳҳои ифротӣ тавассути шабакаҳои таблӣғгар мебошад. Ҷавонони бетаҷрибаю форигбол ба доми гурӯҳҳои ифротӣ афтада, ба роҳи хато мераванд.

Мутахассисон тавсия медиҳанд, ки ҷавонону наврасон бояд танҳо дар зерин назорати волидон ба мудати кӯтоҳ аз телефони мобилӣ дар вақти зарури истифода баранд. Дар ҳона телефони мобилӣ дар ҷойҳои барои кӯдакон дастнорас нигоҳдорӣ карда шаванд.

Мо, омӯзгоронро зарур аст, ки ҳамкориро бо волидон пурзӯр намуда, ба хонандагон фарҳанги истифода, зарар ва оқибатҳои нохуши телефони мобилиро фаҳмонем. Бояд наврасону ҷавононро барои муталиаи асарҳои бадеӣ ва одоби ахлоқӣ ҳамида омӯхтан ҳидоят кард.

*Рухиона НИЗОМОВА,
равонишноси шӯъбаи
маорифи ноҳияи Айӣ*

ОМИЛИ МУҲИММИ СОЛИМИИ ҶОМЕА

Терроризм ва экстремизм ба амнияти миллии ҳар як давлат ва манфиатҳои миллии таҳдиди ҷиддӣ дорад. Аз ин лиҳоз, аз байн бурдани хатари террористӣ ва ифротгароӣ яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати дохилӣ ва хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шумор меравад.

Ифротгароӣ, пеш аз ҳама, ба пояҳои сохти конститусионӣ таҳдид намуда, боиси поймол шудани ҳукуку озодихонии конститусионии инсон ва шаҳрванд гардида, амнияти ҷамъиятӣ ва яқпорчагии давлатро халалдор месозад.

Амале, ки мазмунан ифротӣ аст, ҳамеша мансуб ба ҷиноят буда, дар шакли содир намудани кирдорҳои барои ҷамъият хавфнок, ки қонун манъ кардааст, зоҳир мегардад. Ин гуна амалҳо ҳамеша хараҷаҳои оммавӣ дошта, ба масъалаҳои муҳимми иҷтимоӣ дахл мекунад. Ҳамин ки шахс эътиқоди ифротӣ худро дар ҷои ҷамъиятӣ баён мекунад ва ё дар саҳифаҳои шабакаи интернетӣ нашр мекунад, ин ҷиноят ҳисобида мешавад. Барои мисол, вақте шахс дар саҳифаи шахсии худ дар (ВКонтакте, Одноклассники, Фейсбук, Телеграм ва ғайра) шабакаи интернет ҷиорҳо, обзӯроҳ, адабиёт, иқтибосҳо, сабтҳои аудио ва видео ҷойгир мекунад, ки ғояҳои экстремистӣ эътироф шудаанд, яъне, ки бевосита ба барангехтани кинаю адоват дар байни одамон аз рӯи наҷод, миллат, дин, гендер ва дигар асосҳо нигаронида шуда бошанд, дар он сурат чунин кирдорҳои шахс ҷиноят шуморида мешаванд ё дар шароити муайян ба ҳукуквайронкунии маъмури дохил мешаванд.

Хавфноктарин зухуроти ифротгароӣ терроризм аст. Терроризм идеологияи зӯроварӣ ва амалияи таъсиррасонӣ ба шуури ҷамъиятӣ, қабули қарорҳои мақомоти давлатӣ, ҳукуматҳои маҳаллӣ ё созмонҳои байналмилалӣ мебошад, ки бо тарсонидани аҳоли ва дигар шаклҳои амалҳои зӯроварӣ алоқаманд аст. Террористон (иштирокчиён ё тарафдорони терроризми инфиродӣ) барои ноил шудан ба мафкура ва ҳадафҳои муайяншуда оташзанӣ ё тарқиши мағозаҳо, истгоҳҳо, қароргоҳҳои хизматҳои сиёсӣ ва ғайраро анҷом медиҳанд. Дар шароити муосир террористон гаравгонгирӣ ва рабудани хавопайморо машқ мекунанд.

Дар мубориза ба муқобили экстремизми милли-сиёсӣ ва динӣ системаи ташкили қори идеологӣ аҳамияти калон дорад.

Имрӯҳо мубориза бар зидди зухуроти терроризм ва ифротгароӣ дар самтҳои асосии зерин амалӣ карда мешавад: пешгирӣ, мубориза (ошқор кардан, пешгирӣ, рафъ, ошқор ва тафтиши ҷиноятҳои дорои хусусияти террористӣ экстремистӣ), кам кардан ва ё рафъи оқибатҳои амалҳои террористӣ, инчунин, оқибатҳои ҷиноятҳои экстремистӣ.

*Шавкат ШАРОФОВ,
Турдимурод АХЛИЛЛОЕВ,
Зикриё РАҲМОНОВ,*

*қормандони Институти илмӣ-тадқиқотии илмҳои педагогик
назди ДДХ ба номи академик Бобочон Гафуров*

Лоихаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мораторий ба санҷишҳои ғайриқонунии субъектҳои соҳибкорӣ» баррасӣ ва қабул гардид.

ИДЕОЛОГИЯ

Дар моддаи якуми Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи амният» чунин омадааст: «Амният ҳолати муҳофизаи манфиатҳои ҳаётан муҳимми шахс, ҷомеа ва давлат аз таҳдидҳои дохилӣ ва хориҷӣ мебошад». Бинобар ин, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳамеша ҷиҳати таъмини амнияти комил ва суботи сиёсӣ тadbирҳои муҳимро амалӣ намуда, аҳли ҷомеа ва мақомоти дахлдори таъминкунандаи сулҳу амниятро аз таҳдиду хатарҳои ба он алоқаманд огоҳ менамоянд ва онҳоро барои барҳам задани омилҳои хатарзо даъват мекунад.

Мо ҳама шоҳиди он мебошем, ки қариб ҳар рӯз дар ҳар ғӯшаю канори дунё амалҳои дахшатноки террористӣ бо истифода аз моддаҳои тарканди, аслиҳаи оташфишон, яроки сард ва шахсони худкуш ба амал меояд. Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки худ ҷанги шаҳр-

террористиву экстремистиро ба шикасти ҷиддӣ рӯ ба рӯ хоҳад кард.

Имрӯзҳо дар ҷомеаи Тоҷикистон низ ғайрироҳияти расонаҳои иттилоотии хориҷӣ ва хусусӣ ба таври назаррас ба роҳ монда шудаанд. Тибқи арзёбии қоршиносони байналмилалӣ, матбуоти кишвари мо имрӯз дар ҷиҳе бо бисёр кишварҳо аз дидгоҳи озодии баён пешрафта мебошад. Чунонки Пешвои миллат зимни суханронӣ дар таҷлили 100-солагии матбуоти тоҷик зикр намуда буданд: «Ҳадафи асосии матбуоти ҳукуматӣ ва мустақил ҳамчун ду шохаи бо ҳам пайвастаи матбуоти Тоҷикистон иҷрои рисолати касбӣ, яъне, хизмати содиқона ва софдилона ба манфиати халқу Ватан мебошад. Дар солҳои соҳибистиклолии кишварамон шумораи расонаҳои хабарии мустақил хеле афзудааст ва аз лиҳози микдор ҳоло онҳо нисбат ба расонаҳои хаба-

МОРО АСОЛАТИ МИЛЛӢ МЕБОЯД

Мавзуи асолати миллӣ бояд ҳар як фарди миллатдӯсту ҳештаншиноро бетараф нагузорад. Он ашхосе, ки ҳисси баланди миллӣ доранд, ҳудогоҳу ҳештаншиносанд, миллат ва забони модарӣ ва тамоми арзишҳои маънавии халқи худро дӯст медоранд.

Маърифати баланд, забондонӣ, худшиносиву ҳудогоҳии ҳар як фарди ҷомеа ба таълиму тарбияи дурусти ӯ дар руҳияи миллӣ вобаста мебошад. Имрӯзҳо мағозаҳои китобу дуқонҳои рӯзномафурӯшӣ хеле кам ғайрироҳият доранд ва баъзеашон ба фурӯшгоҳи маводи конселярӣ ва ғизоӣ табдил ёфтаанд. Аксар донишҷӯёни макотиби олий ба ҷойи китобхона рафтани рӯ ба телефонҳои дастӣ овардаанд. Ҳушу ғӯши онҳо фақат ба телефонҳои мобилиашон банд аст. Ҳатто ҳангоми аз роҳ гузаштан ҳам, чашмашонро аз телефон намекашанд. Ин иллат ҳатто ба баъзе хонандагони макотиби миёна низ таъсири худро гузоштааст. Онҳо аз беназоратии волидайн истифода бурда, вақти худро сарфи телефонбозӣ ва ё дигар қорҳои беҳуда мекунад. Мо набояд фаромӯш кунем, ки миллати мо аз қадимулайём соҳибкитобу китобдӯст буд ва моро месазад, ки ин анъанаи волоро идомаву густариш дода, то ба наслҳои оянда расонем.

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҷанд сол пеш дар яке аз мулоқотҳои бо аҳли зиёи мамлакат баргузоргашташон оид ба мақому аҳамияти китоб, ҷиҳати ташвиқи тарғиби он чунин дастур дода буданд:

«Мутаассифона, бисёр дуқонҳои фурӯши китоб, рӯзномаву маҷаллаҳо аз байн рафтаанд. Ҳанӯз ҳам масъалаи дар шаҳру ноҳияҳо ва марказҳои сараҳолӣ қушодани дуқону мағозаҳои китоб ва аз пойтахт ба вилояту шаҳрҳо бурдани асарҳои тоза-нашр пурра ҳал нашудааст. Бинобар ин, вазоратҳои фарҳанг, маориф ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ барои боз ҳам зиёд кардани теъдоди мағозаҳои савдои китобу маҷаллаҳои тозанашр бояд тadbирҳои андешида, дар банди алоҳидаи бучети маҳаллӣ барои мукаммалгардонии фонди китобхонаҳо маблағҳои махсусро ҷудо намоянд».

Агар мо танҳо дар пайи моддиёт: ғизову пӯшок, хонасозиву чизу чорағундорӣ бошем, ҳеҷ вақт асолати миллии худро дарёфт нахоҳем кард. Мақсад аз зистан танҳо хӯрдану зебо пӯшидан набуда, балки аз донишгари таърих, забон, адабиёт, фарҳанг, арзишҳои миллӣ, инчунин, ҳудогоҳу миллатдӯст будан, дар ҷиҳати аз худ номи неку қорӣ неку боқӣ гузоштан низ иборат аст.

Яке аз роҳҳои зуд ба худшиносиву асолати миллӣ расидани мо омӯхтани осори гузаштагону хонда тавонистани ҳатти ниёгон аст. Агар мо аз ҳатти аҷдодии худ бархӯрдор бошем, калиди ҳазинаи осори ниёгонамонро дар даст мегирем, вағна дари ин ҳазина ба рӯямон ҳамеша баста боқӣ мемонад. Омӯхтану донишгари алифбои ниёгон ба мо имконият медиҳад, ки аввал забони модарии худро неку ёд гирем, дуом, аз кутуби адабиёти гузаштаи худ бевосита истифода барем, сеюм, бо бародарони ҳамзабонамон дар Афғонистон, Эрон, Покистон, Ҳиндустон робитаҳои фарҳангиву иқтисодиро бештар таҳким бахшем.

Ҳамчунин, дар шинохтани асли ҳеш моро лозим аст, ки дар баъзе умур аз ҳамзабонамони бурунмарзии худ омӯзем. Масалан, тариқи телевизионҳои ҷумҳурий филмҳои ба забони ноби форсӣ истеҳсолкардаи ҳамзабонамонро бидуни тарҷума пешкаши ҳамватанон гардондан барои омӯхтани забони модариямон нақши бузург дорад. Аз тамошои чунин филмҳо на танҳо волидайн, балки кӯдакон низ ба забони модарии худ меҳру муҳаббат пайдо карда, пайи омӯзиши он ҷиддӣ машғул мешаванд.

Барои дарёфти асолати миллӣ, худшиносу ҳудогоҳ шудан шахсро зарур аст, ки садҳо байт аз осори классикону муосирон, фикраву суханҳои бузургони ҷаҳонро аз ёд кунанд ва онҳоро ба дигарон талқин кунанд омӯзонад, то ҳама онҳоро дар ҳаёт мавриди истифода қарор диҳанд. Агар шахс пайваста дар ҷунин ҷустуҷӯу тақопу бошад, албатта, ба қуллаҳои баланди асолати миллии ҳеш мерасад.

Ҳоло як падидаи дигари бегонапарастӣ дар байни ҷомеа авҷ гирифта истодааст: дар овезаҳои дуқонҳову мағозаҳо, до-рухонаву тарабхонаҳо навиштаҷот бо ҳатти лотинӣ ва ба забонҳои англисӣ русӣ ба назар мерасанд. Боварии кас намеояд, ки харидорони ин гуна дуқону мағозаҳо ҳама меҳмонони хориҷӣ бошанд.

Дар мақоли халқӣ омадааст: «Аввал ҳеш, баъд дарвеш». Худи ин фурӯшандаҳо забони модарияшонро хуб надонанд ҳам, барои кадом як хориҷе зӯр зада сухан меҷӯянд ва онро дар пештоқи фурӯшгоҳи худ бо ҳатти ҳонова зебо менависанд. Боз ҳам мо аз асолати таърихиву миллии худ дур шуда, ба хо-тири он, ки мабодо ягон хориҷе ба дуқонамон сар халонад, ҷунин бегонапарастӣ мекунем. Чунин амал кардан худ дуршавӣ аз асолати миллист.

Абулқосим Лоҳутӣ дар байти зерин ҳисси миллӣ доштани ҳар як соҳибватанро ба таври барҷаста таъкид мекунад:

**Тараққиҳои ҳар миллат самар аз ҳиссашон бошад,
Талоше, ғайре, ҳиссе, шумо ҳам миллатед охир.**

Яъне, ҳамагон бояд пайваста баҳри ҳифзи асолати миллии ҳеш талош биварзем.

*Раҷабалӣ ХУДОЁРЗОДА,
номзади илмҳои филологӣ*

АМНИЯТИ МИЛЛӢ ВА ИТТИЛООТӢ

вандиро аз сар гузаронидааст ва ин дахшатро батамом эҳсос менамояд, дар қатори дигар кишварҳои ҷаҳон алайҳи терроризм ва экстремизм мубориза мебарад.

Зиёд шудани амалҳои террористӣ дар минтақа, аз ҷумла, дар Афғонистон, боз ҳам вазъи ҷойдоштаро мураккаб месозад. Терроризм ва экстремизм ба ҳар як кишвар ҷиддӣ таҳдид мекунад ва аз ин лиҳоз, бо ин зухуроти номатлуби асри XXI бояд яқоя мубориза бурд.

Давлат ва Ҳукумати Тоҷикистон дар самти мубориза бо ин вобой аср аз тамоми имконот истифода мекунад. Ҳангоми суханронӣ дар конфронси байналмилалӣ сатҳи баланд дар Душанбе дар мавзуи «Муқовимат бо терроризм ва экстремизм» Президенти кишвар қайд карданд, ки яке аз омилҳои паҳншавии терроризм интернет мебошад. Бар ин асос, ташкилотҳои террористӣ технологияҳои иттилоотии замонавиро ғайралола мавриди истифода қарор медиҳанд. Аз ҷумла, онҳо шабакаҳои интернетиро барои ташвиқи тарғиби экстремизм, ҷалби насли наврас ва ҷавон ба сафҳои худ, омода ва роҳбаладии онҳо барои амалҳои зишт ва харобиовар истифода мебаранд. Қочоқи маводи муҳаддир яке аз сарчашмаҳои маблағгузори терроризм ва экстремизм буда, аз соли 1994 то соли 2018 аз ҷониби сохторҳои ҳифзи ҳуқуқ ва мақомоти қудратӣ зиёда аз 120 тонна маводи муҳаддир мусодира карда шудааст. Маҳз фурӯши ғайриқонунӣ маводи муҳаддир, яроқи оташфишон яке аз манбаъҳои асосии маблағгузори терроризм ба шумор меравад.

Тақрибан ҳар рӯз тариқи васоити ахбори омма хабарҳо дар бораи амалҳои террористӣ дар давлатҳои мусулмонӣ, ба монанди Афғонистон, Покистон ва амсоли инҳо паҳн мешаванд, ки ин ҳам хеле ниғоронкунанда аст.

Мувофиқи гуфтаҳои қоршиносону таҳқиқгарон, терроризм, экстремизм ва ифротгарой, баҳусус, терроризми динӣ ташкилшудаи дасти абарқудратон бо мақсади пиёда-созии манфиат ва сиёсати онҳост. Яке аз василаву роҳҳои аслии то ин ҳад қувваву қудрати бузургро ба даст овардани ин вобой замон тариқи иттилоот муаррифӣ шудани ақоиди бофтаву осмонии онҳо мебошад. Имрӯзҳо мақомоти амниятии кишварҳои сайёра аз пай маҳву нобудсозии роҳҳои вусъатёбиву инкишофи гуруҳҳои террористӣ бо мақсади пурра аз байн бурдани ин мушкilotи глобалӣ афта-даанд. Яке аз василаҳои аслии ба шикаст рӯ ба рӯ намудани созмонҳои террористӣ, аз байн бурдани роҳҳои таблиғотии онҳо буда, дар ин самт садҳо сомонҳои интернетии таблиғотии гуруҳҳои террористӣ ошкор ва қисме аз онҳо бекор карда шуда, қисми дигар зери назорати қатъӣ қарор гирифтаанд. Мутмаинем, чунин амалҳои сулҳҷӯёна гуруҳҳои

рии ҳукуматӣ ба маротиб зиёданд».

Аз назари Пешвои миллат «зиракии сиёсӣ омилӣ амният, ваҳдати миллӣ ва волияти қонун мебошад».

Амнияти иттилоотӣ ҷузъи муҳимми амнияти миллӣ буда, дар шароити кунунӣ таъмини он калиди муваффақияту пешравӣ мебошад. Аз ин ҷиҳат, дар Ҷумҳурии Тоҷикистон низоми миллии ҳифзи иттилоот, аз ҷумла, захираҳои давлатии иттилоотӣ таъсис ва мустаҳкам карда мешаванд. Қабули қарорҳои аз ҷониби мақомот ва шахсони мансабдори Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои сиёсӣ ва иқтисодии хориҷӣ бояд ба иттилооти объективӣ ва иқтисодии ҷаҳонӣ, вазъи сиёсӣ ва иқтисодии давлатҳои дигар, хусусан, давлатҳои ҳамҷавор асос ёбад. Маҳз ба ҳамин хотир дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ҳидояти Сарвари давлат татбиқи технологияҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ рушд меёбад. Президенти мамлакат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон таъкид менамоянд: «Рӯ овардан ба технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ ва татбиқи ҳарчи васеи онҳо дар ҷомеа яке аз ниёзмандиҳои дигари замони ҷаҳоншавӣ ба шумор меравад.

Аз ин рӯ, истифодаи технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ дар самтҳои муҳталифи ҳаёти ҷомеа ва дар асоси он ташаққули ҳукумати электронӣ аз масъалаҳои муҳимми замони муосир мебошад.

Кишварҳое, ки дар татбиқи технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ ва рушди ҳукумати электронӣ ба пешравии назаррас ноил гардидаанд, пеш аз ҳама, ба масъалаҳои омода намудани кадрҳои баландхатисоси ин соҳаи муҳим, рушди инфрасохтори иттилоотӣ, зина ба зина баланд бардоштани сатҳи дониши хизматчиёни давлатӣ ва татбиқи усулҳои идоракунии электронӣ диққати зарурӣ медиҳанд».

Ҳамаи тadbирҳои андешидашуда бо мақсади таъмини амнияти миллӣ ва иттилоотӣ равона гардида, сокинони сарбаланди Тоҷикистон вазифадоранд, баҳри пойдории амнияти миллию иттилоотӣ пайрави ростини Пешвои миллат бошанд.

*Шарифхон ТИЛЛОЕВ,
рӯзноманигор, собиқ
сиёсатшиноси ҳарбии ИҶШС*

Дар Донишгоҳи славияни Россияву Тоҷикистон шаҳрвандони 11 давлати хориҷӣ таҳсил менамоянд.

ФАЪОЛОНИ МО

Ҳарамгул Саидова 34 сол пеш ба омӯзгорӣ пардохт. Ӯ пас аз хатми До-нишкадаи давлатии омӯзгории Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ ба зодгоҳаш – ноҳияи Муъминобод омад.

танро омӯхтанд. Ин синфи 19-умини омӯзгори хушсалиқа аст, ки то синфи 4 бурда мерасонад. Оре, заҳмату та-лош, ҷустуҷӯи бедорхобҳои омӯзгор натиҷаҳои нек ба бор оварданд.

Карл Маркс шухрат дошт, мебошад. Ин мактаб яке аз нахустин дабис-тонҳои Муъминобод буда, ба наздикӣ садсола мешавад. Ҳарамгул Саидова узви ҲХДТ, раиси иттиҳодияи методӣ,

бо нишони «Аълоҷии маориф ва илми Тоҷикистон» кадрдонӣ ва ба вазифаи муовини директори мактаб оид ба синфҳои ибтидоӣ таъин карданд. Мактабе, ки беш аз 1400 нафар хонан-

ОБРҮ АФЗУН МЕШАВАД ЗИ ЗАҲМАТ

Дар мактаби №1-и маркази ноҳия ба таълиму тарбияи насли наврас оғоз кард. Меҳост, ба мисли устоди наху-стинаш Ҷамшед Носиров соҳибман-залат шавад.

Дар таълиму тадрис душвортарин марҳалла синфҳои поёни маҳсуб меё-бад. Вале Ҳарамгули ҷавон наҳаросид. Ба дарсҳои омӯзгорони таҷрибадору ботадбир, аз ҷумла, Гавҳар Аюбова иштирок карда, таҷриба меомӯхт. Ба болои ин, аз дастуру воситаҳои ме-тодӣ, адабиёти гуногуни илмӣ исти-фода мекард. Охишта-охишта омӯзгори ҷавон ба нозуқиҳои сирру асрори олами таълиму тарбия ошно гашт. Акнун волидон мекушиданд фарзан-дашон маҳз дар синфи муаллимаи Ҳарамгул хонанд. Мо худ шохиди ҳол гаштем, ки 1 сентябри соли 2024 хурд-таракони зиёде бо волидонашон атро-фи Ҳарамгул Саидова ҷарх мезаданд. Хоҳишу илтимос зиёд буд, вале ҷӣ илоҷ, ки низомнома талаботи худро дорад. 25 нафари онҳо воридаи синфи 1 «А» – синфи Ҳарамгул Саидова гаш-танд. Баъди 1 моҳ аллакай шогирдон хондан, баъди як моҳи дигар навиш-

Ҳарамгул Саидоваро ба литсейи «Ҳиммат» низ даъват карданд. «Не» нагуфт. Чун ба истеъдоду қобилияташ бовар дошт. Ҳашт сол дар ин ҷо фаъо-лият кард. Ҳоло ҷои қораш таълимгоҳи машхури №2, ки беш аз 70 сол бо номи

раиси кумитаи иттифоқи касаба, узви Шурои занон низ ҳаст ва дар пешбур-ди вазифаҳои ҷамъиятӣ низ имкония-ту вақт меёбад. Ба қарибӣ дар фаъоли-яти қорӣ ин устоди дилсӯзу ҳоксор боз ду рӯйдоди хуш ба амал омад. Ӯро

да, 110 нафар корманд дорад, макта-бе, ки дар бунёду навсозии он Асосгу-зори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти кишвар, муҳ-тарам Эмомалӣ Раҳмон саҳми бориз доранд ва дар ифтиҳои он ҳам шир-кат варзидаанд. Аз ин ҳама ифтихор мекунаду меболад Ҳ. Саидова. Макта-бери, ки ӯ дар он фаъолият дорад, 15 нафар генерал, 10 нафар доктор, 40 нафар номзади илм, 200 нафар устоди варзиш, 8 нафар вакили Шурои Олӣ, садҳо нафар қаҳрамони бахшҳои гу-ногуни варзиш, сиёсатмадорони зиёд хатм карданд.

Ҳарамгул Саидова аз он меболад, ки то имрӯз беш 900 нафар шогирд парваридааст. Мукофоти аз ҳама но-дир барояш ин эҳтирому ҳурмати мар-дум аст. Вақте аз ин ё он гӯшаи То-ҷикистон ба аёдати ин устоди со-ҳибхона меоянд, сараш ба осмон ме-расад. Оё аз ин дида барои кас ифти-хор, шараф обрӯю эътибори бештаре ҳаст?!

Нурулло ҲАСАНОВ,
рӯзноманигор

ХОТИРА

УСТОДИ НАКУНОМИ МО

Соли 1964 моро барои таҳсил дар мактаби деҳаи Далён, ноҳияи Ғонҷӣ (ҳоло Деваштич) ба рӯйхат гирифтанд. Рӯзи 1 сентябри соли 1964 ба мактаб рафтем. Дар назди бинои мактаб моро марди кушодаҷеҳрае бо табассум пеш-воз гирифт. Ин мард ба мо яқтоғӣ қанд ҳам дод.

Муаллим бо меҳрубониҳои зиёд моро воридаи синфхона намуд ва гуфт: - Бачаҳои азизам! Шумо акнун мактаб-хон шудед. Ҳар рӯз ба мактаб биёед, ман шуморо интизор мешавам.

Ҳамон рӯз ба хона баргашта, ба па-дарам гуфтам:

- Муаллим ба ман қанд доданд!

Падарам ҳам аз ин қорӣ муаллим хушҳол гардида, гуфтанд:

- Офарин, ту ҳар рӯз ба мактаб равӣ, муаллим ба ту қанд медиҳад. (Дар ома-ди гап бигӯям, ки падарам ки Усто Раҳмон ном доштанд, марди хеле боса-вод ва аз навиғариҳо бохабар буданд).

Баъдтар динистем, ки устоди ғамхору меҳрубони мо Ризокул Бобоев ном дош-таанд.

Ҳар рӯз дар рафти дарсҳо устод ба мо ҳар гуна нақлу афсонаҳо мегуфтанд ва дар рушди ахлоқу рафторамон таъ-сир мегузоштанд. Муаллими мо хеле меҳрубон, ғамхор буданд. Ҳар хонанда-ро, ки ба дарс хуб ҷавоб медод, устод навозиш ва ситоиш мекарданд, дар вас-фаш суҳанони ширин мегуфтанд.

Як ҳислати дигари муаллимро бояд гӯям. Он солҳо дар деҳаи мо як мағоза мавҷуд буд. Ба монанди имрӯза дар мағозаҳо қандҳои гуногун набуд. Як вақт қанди «Кис-кис» пайдо шуд, ки мо онро қанди «собунак» мегуфтем.

Муаллими мо ҳар рӯз ба қисаашон аз ҳамон қанди «собунак» 5-6 дона гириф-та меомаданд. Ягон мисол ё супоришро дар тахтаи синф навишта, дар болон

тахта ҳамон қанди «собунак»-ро гузош-та мегуфтанд:

- Бачаҳо, қасе, ки ҳамин супоришро тез ва бегалат иҷро кунад, ана, ҳамин қандро мегирад.

Мо, барои ба даст овардани қанд ба иҷрои супориши муаллим ҳаракат ме-кардем. Ман борҳо он қандро ба даст оварда будам.

Ҳоло ман худ омӯзгорам. Фикр меку-нам, ки ҳамон қорӣ муаллим, албатта, ба нафъи мо будааст ва устод ба ин ва-сила моро ба омӯзиш шавқманд мекар-даанд. Мо дар як синф 28 нафар меҳон-дем (13 писар ва 15 духтар). Он солҳо духтарон таҳсилро озодона давом дода наметавонистанд.

Ҳоло аз ҳамин 13 нафар писар 9 на-фар соҳиби маълумоти олӣ ва ду нафар дорои маълумоти касбӣ-техникаианд.

Солҳои охири ҳаёт устод дар биста-ри беморӣ меҳобиданд, вале ба назар бардаму солим буданд. Мо, шогирдон, тез-тез ба аёдати устод мерафтем. Ҳусу-сан, дар рӯзҳои ид мо устодро бо тух-фаҳо хушнуд менамудем.

Аҷибаш ин буд, ки чун барои дидор-бинӣ воридаи ҳавли устод шуда, овоз мебаровардем, он қас аз ҷойи хобашон моро мешинохтанд.

- Ана Нарзикул омад, ё Абдуманнон омад ва ё Миряхё ё Мирзоид омад, - гӯён номи ҳар яки мо – ҳамсинфиро ба забон гирифта, хушҳолӣ мекарданд.

Устоди мо пас аз қанд сол аз дунё гузаштанд, вале амалҳои некашон ҳаргиз аз ёд намеравад.

Хушбахтона, имрӯз фарзандони ус-тод Шодмонкул, Бозоркул ва Фармон-кул қорӣ падарро идома медиҳанд...

Нарзикур ЮСУФОВ,
омӯзгори мактаби №4-и
ноҳияи Деваштич

ФАЪОЛИЯТ

Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии рақами 50 ба номи Шариф Ка-римов дар деҳаи хушманзараи Обҷувози шаҳри Истаравшан воқеъ гарди-дааст. Бинои асосии муассиса бо ҳашари дастҷамъонаи мардуми деҳот ҳанӯз соли 1939 бунёд ёфта аст. Ҳоло вазии таълиму тарбия дар ин ҷо хело хуб ба роҳ монда шудааст. Имрӯз дар ин дабистон зиёда аз 40 нафар омӯзгори соҳибмаълумот ва фидой ба 620 хонанда таълим медиҳанд. Ҳар сол шогирдони таълимгоҳ, на танҳо дар озмунҳои шахриву вилоятӣ, бал-ки дар озмунҳои ҷумҳуриявӣ низ бо медалу ифтихорномаҳо кадрдонӣ мешаванд.

Маҳсусан, соли ҳониши 2018-2019 барои муассисаи таълимӣ хубу хо-тирмон буд, зеро дар он сол хонандагон дар даври шаҳрии олимпиадаи фаннӣ соҳиби 26 ҷой гардиданд ва вобаста ба ин нишондод таълимгоҳ дар байни 70 муассисаи таълимии шаҳри Истаравшан мақоми аввалро касб кард.

Шогирди устоди донишманд Мирзоулугбек Аҳмедов (омӯзгори забон ва адабиёти тоҷик) Абдувоҳид Додокалонов дар даври ҷумҳуриявӣ дар

Мактаби №50

соли ҳониши 2022-2023-юм сазовори медали биринҷӣ гашт. Ҳамчунин, Шаҳзода Шарифова дар ин давр аз фанни забони русӣ иштирок карда, мақоми аввалро ишғол намуду соҳиби медали тилло гардид. Фарҳунда Шарифова сазовори ҷойи дуум ва хонандаи дигар соҳиби медали нуқра шуд.

Омӯзгорон дарсҳои кушод, ҳафтаҳои фаннӣ, озмунҳои дохилимакта-биро ба дараҷаи баланд мегузaronанд. Бо ҳамкории кумитаи падару мо-дарон ба хонандагоне, ки ғолиб меоянд, тухфаҳои хотиравӣ тақдим карда мешаванд. Ин амал чун анъана ҳар сол давом ёфта, баҳри кашфи истеъдодҳои ҷавон ва бедоркунии шавқу завқи хонандагон аҳамияти беш-тар пайдо мекунад.

Ҳамчунин, иштироки хонандагон дар даврҳои шаҳрию вилоятии озмунҳои «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст», «Тоҷикистон – Ватани азизи ман» ва «Илм – фурӯғи маърифат» зиёд шуда, эшон борҳо ғолибият ба даст овардаву муассисаро муаррифӣ кардаанд. Яке аз хонандагони фаъо-ли муассиса Дониёр Холов дар соли ҳониши 2023-2024 дар даври шаҳрии озмуни ҷумҳуриявӣ «Илм – фурӯғи маърифат» аз география мақоми 3-юмро соҳиб гашта, бо диплом ва бо тухфаи раиси шаҳри Истаравшан кадрдонӣ шуда, дар даври вилоятии озмун ҷойи намоёнро соҳиб гашт.

Хонандагони муассисаи таълимӣ дар соли ҳониши 2024-2025 дар дав-ри шаҳрии озмуни фаннӣ хонандагон дар байни 70 муассисаи таълимии шаҳри Истаравшан соҳиби 12 ҷой шуданд. Кормандони муассисаи таълимӣ аз дастгирии Ҳукумати кишварамон дар соҳаи маориф хело хуш-нуд буда, орзу доранд, ки бинои муассисаи таълимӣ, ки дар ҳолати садамавӣ қарор дорад, бо ғамхории масъулони дахлдор аз нав сохта, ор-зуи 60-70-солаи аҳли деҳаи Обҷувоз амалӣ ва барои таълиму тарбияи хонандагон шароит муҳайё карда шавад.

Эҳром РАҶАБОВ,
омӯзгори МТМУ №63-и
шаҳри Истаравшан

▶▶ ҶАМОВАЗИ

ОДОБИ САЛОМ КОСТААСТ

Дар рӯзномаи «Омӯзгор» рақами 1, аз 2-юми январи соли 2025 бо номи «Оё салом аз байн рафтааст?» навиштаи рӯзноманигор Шодӣ Рачаб-зодро мутолиа намудам.

Муаллиф менависад: «Аслан, шояд дар ин боб изхори нигаронӣ ва салои бедорию огоҳӣ баланд кардани ман ҳеҷ моҳияту маънӣ ва таъсире

карданд. Онҳо сабаби чунин ранг гирифтани воқеаро дуруст дарк на-мекунамд.

Агар онҳо пеш аз баёни матлаб бо чехраи кушод, боадабона салом ди-ҳанду бо истифода аз «мебахшед», «агар мумкин бошад» барин ифода-ҳои хушоиянд диққати ҷамсӯхбата-шонро ба худ ҷалб намуда, баъд арзи

падару модарон аз Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи танзими ҷашну маросим дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷи-кистон «Дар бораи масъулият барои таълиму тарбияи кӯдак» ёдовар шу-да, таклиф ба миён гузоштам, ки во-лидон дар кори таълиму тарбия бо муаллимон ҳамкории густарда ба роҳ монанд. Яъне, ҳар рӯз фурсат пайдо намуда, дарстайёркунии фар-зандашонро дар хона назорат ку-намд. Ва агар зарурат пайдо шавад, ба онҳо кумак намоямд.

Маълум мешавад, ки баъзе воли-дон вазифаи худро бо пардохтани маблағи хониш дар муассисаҳои махсус иҷрошуда меҳисобанд. Онҳо намедонанд, ки барои тарбия се ниҳод – оила, мактаб ва ҷомеа масъ-ул мебошанд.

Дигар нукта ин аст, ки имрӯз дар баъзе мактабҳо, мутаассифона, му-аллимон намерасанд. Хусусан, омӯз-горони баландхитосос.

Ҳарчанд Давлату Ҳукумат дар ҳаққи омӯзгорон пайваста ғамхорӣ намуда истодаанд, ҳанӯз ҳам аксари хатмкунандагони муассисаҳои таъ-лимӣ касби омӯзгориро интиҳоб на-мекунамд.

Баъзе довталабон маҳз аз он са-баб, ки ҳангоми супоридани имти-хони қабул дар Маркази миллии тес-тӣ ҳолҳояшон аз ихтисосҳои инти-ҳобкардашон камӣ мекунад, барои соҳиби дипломи маълумоти олий шу-дан рӯ ба донишгоҳу донишқадаҳои омӯзгорӣ меоранд.

Албатта, сафи онҳое, ки касби омӯзгориро сидқан интиҳоб кардаанд, кам нестанд, аммо барои қонеъ наму-дани талаботи имрӯза ин кофӣ нест.

А. ШЕРМАТОВ,
омӯзгори МТМУФ
«МБ Контакт» шаҳри Исфара

▶▶ ЧАШМАНДОЗ

МАОРИФИ ҶАҲОН

Чопон: эхтиром ба урфу одат

Дар кӯдакистонҳои Чопон кӯдакон на-виштан, хондан, ҳисоб кардан ва варзишро меомӯзанд. Дар мактабҳои миёна бошад, ба малакаҳои асосии таълим, интизом ва ахлоқи хонандагон таваҷҷуҳи бештар зо-хир мегардад. Инчунин, дар дилҳо муас-сисаи мамлакат (ибтидоӣ, миёна ва олий) оид ба масъалаи эхтиром ба урфу одат диққати махсус дода шудааст.

Соли хониш дар муассисаҳои Чопон моҳи апрел оғоз шуда, семестри якум аз апрел то июл, семестри дуюм аз сентябр то декабр ва семестри сеюм аз январ то март давом мекунад.

Стипендия барои забонмӯзӣ

Таҳсилоти олии Хорватия мисли акса-ри кишварҳои ҷаҳон зинаҳои бакалавр, ма-гистрантура ва докторантураро дар бар мегирад. Барномаҳои дараҷаи бакалавр дар Хорватия 3-4 сол давом мекунамд. Омӯзиши илмҳои тиб, ҳуқуқ, физика ва ҷуғрофия одатан 5-6 сол давом мекунад.

Забони таҳсил дар зинаи бакалавр хор-ватӣ буда, барои донишҷӯёни зинаи ма-гистр барномаҳо бештар бо забони англисӣ пешниҳод шудаанд. Ҷайр аз ин, дар зинаи таҳсилоти олии мамлакат барои донишҷӯён стипендия вучуд надорад. Вале донишҷӯёне, ки ба забонмӯзӣ машғуланд, метавонанд барои гирифтани стипендияи давлатӣ му-роҷиат кунанд.

Низомии таълими 12-сола дар Шветсия

Таҳсил дар Шветсия ба истиснои кӯ-дакистонҳо роӣгон буда, муассисаҳои таъ-лимӣ аз ҳисоби давлат маблағгузорӣ меша-ванд. Ба кӯдакистонҳо кӯдакони аз 1-сола боло ҷалб гардида, ба ҳар як мураббӣ аз 5 то 10 нафар кӯдак мерасад ва ин боис ме-гардад, ки кӯдакон беназорат намонанд. Инчунин, дар низомии маорифи Шветсия мактабҳо асосан давлатӣ буда, муассисаҳои хусусӣ кам ба назар мерасанд.

Дар муассисаҳои таҳсилоти миёна низо-ми таълим 12-сола буда, ба ду марҳила тақсим мешавад:

- Мактаби миёна (9 сол) – ҳатмӣ;
- Гимназия (3 сол) – ихтиёрӣ.

Коста-Рика: либоси ягонаи мактабӣ

Дар Коста-Рика соли хониш аз нимаи дуюми моҳи феврал оғоз шуда, моҳи но-ябр ба анҷом мерасад. Таҳсил дар зинаи ибтидоӣ 6 сол давом мекунад. Аз сабабе, ки зинагии мардум дар як сатҳ нест, ба-рои хоҳиш додани фарқияти иқтисодиву иҷтимоӣ дар байни хонандагон ба бар на-мудани либоси ягона хатмист.

Баъди хатми муассисаҳои таҳсилоти миёна донишомӯзон метавонанд таҳсилро дар донишгоҳҳои олии мамлакат идома диҳанд. Дар Коста-Рика 5 донишгоҳи дав-латӣ мавҷуд аст, ки мутахассисони соҳаҳои гуногунро омода месозад.

Таҳияи Ирода ТИЛАБОВА,
«Омӯзгор»

ТАЪЗИЯ

Ҳайати устодону омӯзгорони МТМУ №45-и ноҳияи Рӯдакӣ ба ҳам-корашон Хайринисо Неъмонова би-нобар даргузашти ПАДАРАШ ҳам-дардӣ баён мекунамд.

Ҳайати устодону омӯзгорони МТМУ №49-и ноҳияи Рӯдакӣ ба ҳам-кори худ Муҳаммадрасул Ҷобиров бинобар марги фоҷиавии ПИСАРАШ изхори таслият менамоянд.

«Омӯзгор» №1, 2 январ соли 2025	Ҳунари бадастомадаро ниғаҳ доштан камтар аз ҳунар ба даст овардан нест.	МАЪРИФАТ	13
АДАБИ ОМУЎЗ			
Чопонест, мушторидар мекунам, ки баъзе касбатҳо рафтор аз ҷаҳлони ҷаму боғавалат аз муҳаббатҳои дар байн ҷаҳлони ҷаҳон, баъзеҳо, ҷаҳлони ҷаҳон ба ҷаҳлони ҷаҳон ба ҷаҳлони ҷаҳлони аз байн рафтаи аз одоби ҷаҳлони ҷаҳлони аст. Аслан, шояд дар ин боб изхори нигаронӣ ва салои бедорию огоҳӣ баланд кардани ман ҳеҷ моҳияту маънӣ ва таъсире карданд. Онҳо сабаби чунин ранг гирифтани воқеаро дуруст дарк на- мекунамд.			

ОЁ САЛОМ АЗ БАЙН РАФТААСТ?

Ҷаҳлони аз байн рафтаи аз одоби
ҷаҳлони ҷаҳлони аст. Аслан, шояд
дар ин боб изхори нигаронӣ ва салои
бедорию огоҳӣ баланд кардани ман
ҳеҷ моҳияту маънӣ ва таъсире
карданд. Онҳо сабаби чунин ранг
гирифтани воқеаро дуруст дарк на-
мекунамд.

Ҷаҳлони аз байн рафтаи аз одоби
ҷаҳлони ҷаҳлони аст. Аслан, шояд
дар ин боб изхори нигаронӣ ва салои
бедорию огоҳӣ баланд кардани ман
ҳеҷ моҳияту маънӣ ва таъсире
карданд. Онҳо сабаби чунин ранг
гирифтани воқеаро дуруст дарк на-
мекунамд.

Ҷаҳлони аз байн рафтаи аз одоби
ҷаҳлони ҷаҳлони аст. Аслан, шояд
дар ин боб изхори нигаронӣ ва салои
бедорию огоҳӣ баланд кардани ман
ҳеҷ моҳияту маънӣ ва таъсире
карданд. Онҳо сабаби чунин ранг
гирифтани воқеаро дуруст дарк на-
мекунамд.

мондагори надошта бошад?!»

Рости гап, ба ҳамаи нуктаҳое, ки муаллиф дар навиштаҳояш баён кардааст, сад дар сад розиям. Аммо ба андешаи дар ҷумлаи болоӣ баённа-мудааш розӣ нестам. Зеро дар ин масъала аҳли зиё овоз баланд наку-намд, пас, ки бонгӣ хатар мезанад?

Салом алифбои одоб ва муқад-димаи муколамаи байни одамон ме-бошад.

Бисёр воқеъ мешавад, ки баъзе бародар ё хоҳарони мо назди ин ё он шахс ё идораҳои давлатӣ барои ҳал-ли ягон мушкилоти хеш мераванд. Ва чун хостаҳояшон бароварда на-мешавад, бо дили шикаста иброз ме-доранд, ки гапи дурустро қабул на-

матлаб менамуданд, яқин, мушкило-ташон ҳалли худро меёфт ё роҳи ҳал на-мудани онро мусоҳиб ба онҳо мефаҳмонд. Охир, беҳуда нагуфтаанд:

**Ин ҷаҳон кӯҳ асту феълӣ мо нидо,
Сӯйи мо ояд нидоҳоро садо!**

Ҳақ ба ҷониби муаллифи мақола мебошад, ки омӯзонидагони одоби са-ломро «рисолати вичдони»-и омӯз-горон доништааст.

Бояд бигӯем, ки сари ин мушкил ва масоили дигари таълиму тарбия дар мактабҳо қорхон бисёр иҷро карда мешаванд. Аммо тавре ки му-аллиф менависад: «пас натиҷаи умед-бахши ин амалҳо чаро банудрат ба мушоҳида мерасад?».

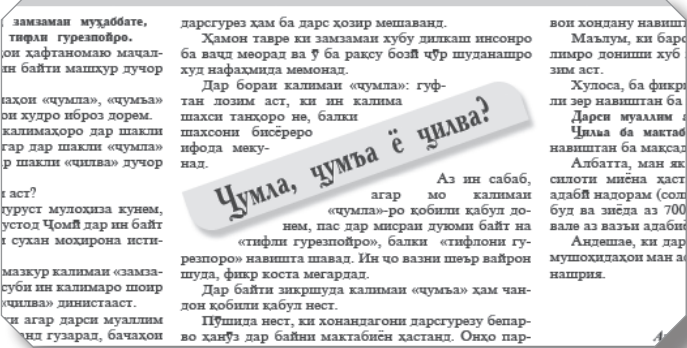
Боре дар як ҷаласаи нахустини

▶▶ АКСИ САДО

ДАРСИ АДИБ АГАР БУВАД...

Андешаҳои муаллими МТМУ №44-и ноҳияи Деваш-тич Нарзикул Юсуфвиро, ки тахти унвони «Ҷумла, ҷумъа ё чилва», дар шумораи 1-и «Омӯзгор» (аз 02.01.2025) ҷоп шудааст, хондаму муҳтавои мақолае, ки чанд сол пеш мутолиа карда будам, ёдам омад.

Муаллим Нарзикул Юсуфвон дар мақолааш аз он

изхори таассуф кардааст, ки байти:

**Дарси муаллим ар бувад замзамаи муҳаббате,
Ҷумъа ба мактаб оварад тифли гурезпойро**
дар саҳифаҳои матбуоти даврӣ бо шаклҳои гуногун оварда мешавад. Сипас, перомони истифодаи калимаҳои «ҷумла», «ҷумъа» ва «чилва» дар байт андешаронӣ на-

муда, тибқи ҳулосаи шахсиаш байти болоро чунин тасхех кардааст:

**Дарси муаллим ар бувад, замзамаи муҳаббате
Ҷилва ба мактаб оварад тифли гурезпойро.**

Дар тасхехи муаллим калимаи «чилва», ба фикрам, ба мазмуни байт муносибати маънавия надорад. Ҳол он ки мо низ дар аксар манобеъ «чилва» не, «ҷумъа» дучор омадаем.

Лекин бинобар муҳтавои мақолае, ки чанд сол пеш дар ин хусус, агар саҳв накарда бошам, ба калами устод Рустам Ваҳхобзода тааллуқ дошт, шакли дурусти ин байт чунин оварда шуда буд:

**Дарси адиб агар бувад, замзамаи муҳаббате,
Ҷумъа ба мактаб оварад тифли гурезпойро.**

Дар он мақола оварда шуда буд, ки калимаи «адиб» дар осори шоиру нависандагони аҳди пешин ба маънои тарбиятгар, муаллим низ истифода мешуд. Дар мавриди калимаи «ҷумъа» қайд гардида буд, ки пеш аз замони Шуравӣ мактабҳо рӯзи ҷумъа истироҳат доштанд.

Ҳулоса, агар дарси адиб (муаллим) шарҳор аз замза-маи муҳаббат бошад, ҳатто ба рӯзи истироҳат нигоҳ на-карда, хонандаи дарсгирез ҳам майли мактаб мекунад.

Мукаррам МЕЛИЕВ,
омӯзгори МТМУ № 36-и
шаҳри Исфара

Рашт: 307 иншоот ба истифода дода мешавад

1 феврал зимни нишаст матбуотӣ раиси ноҳияи Рашт Зарина Идизода иттилоъ дод, ки дар ноҳия бахшида ба ҷаҳни 35-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дастгирии соҳибкорону сокинони ноҳия 307 иншо-оти мухталиф бунёд ва ба истифода дода мешавад. То имрӯз 258 иншооти таъйиноти гуногун мавриди истифода қарор дода шуд, ки 84 фоизи нақшаро дар бар мегирад.

Ҳамзамон, зимни нишаст матбуотӣ дар мавриди баланд бардоштани сатҳу сифати таълиму тарбия гуфта шуд, ки давоми солҳои 2023-2024 аз ҳисоби маблағҳои бучети маҳаллӣ ва ҷалби соҳибкорон дар ноҳия 32 бинои наву замонавии таълимӣ ва 30 синфхонаи иловагӣ барои 9160 хонанда дар як баст сохта ба истифода дода шуд.

Дар вилояти Хатлон барои ғолибони даври вилоятии озмунҳои ҷумҳуриявӣ 1 миллиону 858 ҳазор сомонӣ ҷудо карда шуд.

ТАВАҚҚУХ

Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илми
назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

барои ишғоли мансабҳои маъмурии хизмати давлатии холии зерин озмун эълон менамояд:

Дастгоҳи марказӣ

1. Мудир бахши муносибатҳои байналмилалӣ – 1 ҷой, маоши мансабӣ – 2560,25 сомонӣ, иловапулӣ барои собиқаи хизмати давлатӣ аз рӯи ҷадвали ягонаи тарифӣ;

2. Мутахассиси бахши назорат, коргузорӣ ва корҳои махсус – 1 ҷой, маоши мансабӣ – 1890,80 сомонӣ, иловапулӣ барои собиқаи хизмати давлатӣ аз рӯи ҷадвали ягонаи тарифӣ.

Раёсати Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илм дар Вилояти Мухтори Кӯхистони Бадахшон

1. Мутахассис – 1 ҷой, маоши мансабӣ – 1398,10 сомонӣ, иловапулӣ барои собиқаи хизмати давлатӣ аз рӯи ҷадвали ягонаи тарифӣ.

Раёсати Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илм дар Вилояти Сӯғд

1. Сардори раёсат – 1 ҷой, маоши мансабӣ – 4002,35 сомонӣ, иловапулӣ барои собиқаи хизмати давлатӣ аз рӯи ҷадвали ягонаи тарифӣ;

2. Сармутахассис – 2 ҷой, маоши мансабӣ – 1995,20 сомонӣ, иловапулӣ барои собиқаи хизмати давлатӣ аз рӯи ҷадвали ягонаи тарифӣ;

3. Мутахассис – 2 ҷой, маоши мансабӣ – 1345,60 сомонӣ, иловапулӣ барои собиқаи хизмати давлатӣ аз рӯи ҷадвали ягонаи тарифӣ.

Раёсати Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илм дар Вилояти Хатлон

1. Мутахассиси пешбар – 3 ҷой, маоши мансабӣ – 1635,60 сомонӣ, иловапулӣ барои собиқаи хизмати давлатӣ аз рӯи ҷадвали ягонаи тарифӣ;

2. Мутахассис – 1 ҷой, маоши мансабӣ – 1345,60 сомонӣ, иловапулӣ барои собиқаи хизмати давлатӣ аз рӯи ҷадвали ягонаи тарифӣ.

Раёсати Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илм дар шаҳри Душанбе

1. Сармутахассис – 1 ҷой, маоши мансабӣ – 1995,20 сомонӣ, иловапулӣ барои собиқаи хизмати давлатӣ аз рӯи ҷадвали ягонаи тарифӣ.

Шӯъбаи Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илм дар минтақаи Ҳисор

1. Мутахассис – 1 ҷой, маоши мансабӣ – 1276 сомонӣ, иловапулӣ барои собиқаи хизмати давлатӣ аз рӯи ҷадвали ягонаи тарифӣ.

Шӯъбаи Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илм дар минтақаи Рашт

1. Мутахассиси пешбар – 1 ҷой, маоши мансабӣ – 1484,80 сомонӣ, иловапулӣ барои собиқаи хизмати давлатӣ аз рӯи ҷадвали ягонаи тарифӣ;

2. Мутахассис – 1 ҷой, маоши мансабӣ – 1218 сомонӣ, иловапулӣ барои собиқаи хизмати давлатӣ аз рӯи ҷадвали ягонаи тарифӣ.

Талаботи таҳассусӣ барои ишғолкунандагони мансаби сардори раёсат:

– таҳсилоти олии касбӣ, ихтисоси равияи омӯзгорӣ, илмҳои табиӣ, риёзӣ, дақиқ ва

гуманитарӣ;

– 8 сол собиқаи умумии меҳнатӣ ё 7 сол собиқаи хизмати давлатӣ ё 3 сол собиқаи хизмати давлатӣ дар мансабҳои категорияи дуюм;

– донишҳои касбӣ, қобилият ва малакаи роҳбарӣ, идоракунии, ташкилотчиӣ, ташаббускорӣ, банақшагирии раванди кор ва кор бо тобеон;

– донишҳои таърих, фарҳанг, муқаддасоти миллӣ, забони давлатӣ ва забонҳои хориҷӣ;

– одоби ахлоқи шоиста, ҳисси баланди эҳтиром нисбат ба ҳуқуқ ва озодиҳои инсон, шаҳрванд ва ҳамкорон;

– малакаи хуби муошират, аз ҷумла, маҳорати ба роҳ мондани ҳамкорӣ хангоми татбиқи манфиатҳои давлатӣ;

– малакаи кор бо компютер ва технологияҳои дигари иттилоотӣ.

Талаботи таҳассусӣ барои ишғолкунандагони мансаби мудир бахш:

– таҳсилоти олии касбӣ, ихтисоси ба мансаби ишғолшаванда мувофиқ;

– 4 сол собиқаи умумии меҳнатӣ ё 3 сол собиқаи хизмати давлатӣ;

– донишҳои касбӣ, қобилият ва малакаи роҳбарӣ, идоракунии, ташкилотчиӣ, ташаббускорӣ, банақшагирии раванди кор ва кор бо тобеон;

– донишҳои таърих, фарҳанг, муқаддасоти миллӣ, забони давлатӣ ва забонҳои хориҷӣ;

– одоби ахлоқи шоиста, ҳисси баланди эҳтиром нисбат ба ҳуқуқ ва озодиҳои инсон, шаҳрванд ва ҳамкорон;

– малакаи хуби муошират, аз ҷумла, маҳорати ба роҳ мондани ҳамкорӣ хангоми татбиқи манфиатҳои давлатӣ;

– малакаи кор бо компютер ва технологияҳои дигари иттилоотӣ.

Талаботи таҳассусӣ барои ишғолкунандагони мансаби сармутахассис:

– таҳсилоти олии касбӣ, ихтисоси ба мансаби ишғолшаванда мувофиқ;

– 3 сол собиқаи умумии меҳнатӣ ё 2 сол собиқаи хизмати давлатӣ;

– донишҳои таърих, фарҳанг, муқаддасоти миллӣ, забони давлатӣ ва забонҳои хориҷӣ;

– одоби ахлоқи шоиста, ҳисси баланди эҳтиром нисбат ба ҳуқуқ ва озодиҳои инсон, шаҳрванд ва ҳамкорон;

– малакаи хуби муошират, аз ҷумла, маҳорати ба роҳ мондани ҳамкорӣ хангоми татбиқи манфиатҳои давлатӣ;

– малакаи кор бо компютер ва технологияҳои дигари иттилоотӣ.

Талаботи таҳассусӣ барои ишғолкунандагони мансаби мутахассиси пешбар:

– таҳсилоти олии касбӣ, ихтисоси ба мансаби ишғолшаванда мувофиқ;

– 1 сол собиқаи умумии меҳнатӣ;

– донишҳои таърих, фарҳанг, муқаддасоти миллӣ, забони давлатӣ ва забонҳои хориҷӣ;

– одоби ахлоқи шоиста, ҳисси баланди эҳтиром нисбат ба ҳуқуқ ва озодиҳои инсон, шаҳрванд ва ҳамкорон;

– малакаи хуби муошират, аз ҷумла, маҳорати ба роҳ мондани ҳамкорӣ хангоми татбиқи манфиатҳои давлатӣ;

– малакаи кор бо компютер ва технологияҳои дигари иттилоотӣ.

Талаботи таҳассусӣ барои ишғолкунандагони мансаби мутахассис:

– таҳсилоти олии касбӣ, олиии нопурра ё миёнаи касбӣ, ихтисоси ба мансаби ишғолшаванда мувофиқ;

– донишҳои таърих, фарҳанг, муқаддасоти миллӣ, забони давлатӣ ва забонҳои хориҷӣ;

– одоби ахлоқи шоиста, ҳисси баланди эҳтиром нисбат ба ҳуқуқ ва озодиҳои инсон, шаҳрванд ва ҳамкорон;

– малакаи хуби муошират;

– малакаи кор бо компютер ва технологияҳои дигари иттилоотӣ.

Барои иштирок дар озмун ҳуҷҷатҳои зерин пешниҳод карда мешаванд:

– ариза ба унвони роҳбари мақомот;

– варақаи шахсии бахисобирии кадрҳо;

– тарҷумаи ҳол;

– нусхаи шиноснома;

– нусхаи ҳуҷҷатҳо дар бораи таҳсилот;

– маълумотнома оид ба вазъи саломатӣ, шакли 038УЕ;

– нусхаи гувоҳнома дар бораи додани рақами мушаххаси андозсупоранда (РМА);

– маълумотнома аз мақомоти андоз дар бораи даромадҳо ва вазъи молумулкӣ;

– маълумотнома оид ба доғи судӣ;

– нусхаи дафтарчаи меҳнатӣ (ба ғайр аз ҳолатҳои, ки шахс собиқаи меҳнатӣ надо-
рад);

– нусхаи сугуртаи иҷтимоӣ ва нафақа (СИН);

– нусхаи маълумотнома дар бораи бақайдгирии давлатии дактилоскопӣ;

– нусхаи билети ҳарбӣ (барои шахсоне, ки хизмати ҳарбиро адо намудаанд);

– 2 дона акси андозаи 4х6 ва 2 дона акси андозаи 3х4;

– маълумотнома (справка-объективка) бо акси ранга.

Нишонии қабули ҳуҷҷатҳо

Шаҳри Душанбе, ноҳияи Шохмансур, кӯчаи Садриддин Айний 126, шӯъбаи кадрҳо, таъминоти ҳуқуқӣ, эътироф ва баробарарзиши ҳуҷҷатҳои таҳсилот дар давлатҳои хориҷӣ (Комбинати полиграфии шаҳри Душанбе, ошённа 3), телефон 225-83-28, 225-83-32.

Мухлати охирини қабули ҳуҷҷатҳо баъд аз 21 рӯзи наشري эълон дар бораи гузарони-
дани озмун.

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

МУАССИС

Вазорати маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон

САРМУҲАРИР

Эҳсон САФАРЗОДА

225-81-55

ҲАЙАТИ ТАҲРИРИЯ

Раҳим САИДЗОДА
Абдулло РАҲМОНЗОДА
Равшан КАРИМЗОДА
Лутфия АБДУЛҲОЛИҚЗОДА
Қобилҷон ХУШВАХТЗОДА

«Омӯзгор» тахти рақами 271/рз-97, аз 27.09.2021 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав номнавис шуда, тахти рақами 0110005977 дар Кумитаи андозаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифта шудааст. Нашрия ба хотири чандандешӣ маводе низ ба таъби мерасонад, ки идораи ҳафтанома метавонад бо муаллифони ҳам-
фикр набошад ва барои онҳо масъулиятро ба уҳда нагирад.

Навиштаҳо ва суратҳои ба идораи ҳафтанома ворид-
гашта баргардонида наме-
шаванд. Идораи ҳафтанома навиштаҳои дар ҳаҷми на бештар аз 4 саҳифаи компюте-
рии андозаи 14 (фосилаи 1,5)-и харфи Times New Roman Tj қабул менамояд.

Нишонӣ: 734025, ш. Душанбе,
х. Ҷаҳонӣ Айний - 126.

ҲАЙАТИ ЭҶОДӢ

Абдурауф МУРОДӢ 225-81-58
(ҷонишини сармуҳаррир)

Насриддин ОХУНЗОДА 225-81-57
(котиби масъул)

ШОӢ РАҶАБЗОДА

Ҳотами ҲОМИД 225-81-57
Шаҳноза БОБОМУРОДОВА
(муҳаррирон)

МУҲБИРОН

Ирода ТИЛАБОВА
Хуршеда АЗИЗОВА
(шаҳри Душанбе)
Ҷангибеки УЛФАТШОҶ
(ВМКБ)

Сухроб АЗИЗӢ
Худододи ИСЛОМ
(вилояти Хатлон)

Нуъмон РАҶАБЗОДА
(вилояти Сӯғд)

Саодат ЭРҒАШЕВА 225-81-61
(масъули обуна)

Зарнисор НИЗОМОВА
(хуруфчин)

Ҳафтанома дар матбааи на-
شريёти комплекси «Шарки
озод» ба таъби расид.

Индекси обуна: 68850.

Адади нашр: 42549 нусха

Почтаи электронӣ:

n.omuzgor@maorif.tj

Сомонаи ҳафтанома:

www.omuzgor-gazeta.tj

QR - коди сомонаи
расмӣи нашрияи
«Омӯзгор»

Навбатдори шумора
Х. Азизова

САЙҚАЛИ ЗЕҲН

Муаммони «Шаҳир»

Аз боло ба поён:

1. Шинохта ва эътирофгардида. 2. Яке аз муқаддасоти миллӣ. 3. Навъи ширинӣ. 4. Шаҳр дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. 5. *** Амиршоев, Қаҳрамони Иттиҳоди Шуравӣ. 8. «***и мо насихат буду гуфтем» (Саъдии Шерозӣ). 10. Ҷаммаънои Ватан. 13. Тартиби муайян. 14. Муродифи «душман». 15. Як нави гилем. 16. Муншӣ, котиб, хушнавис. 17. *** Шарифзода, шоири фақиди тоҷик.

Аз ҷап ба рост:

1. Парандаи баландпарвоз. 4. Калимаи ҷуфтистеъмоли «нанг». 6. Шукркунанда. 7. «Вис ва ***», қаҳрамони достони классикӣ. 9. Узви инсон. 11. Муродифи вожаи «расм». 12. Он, ки муқими шаҳр аст. 13. Хеле камефт. 16. Хӯроки миллӣ. 18. Бозие, ки бурду бохт дорад. 19. Дӯст, дӯстдор, муҳаббатбаста. 20. «*** ро набувад он хама рафъат, ки варост» (Лоик Шералӣ).

Мураттиб
Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

